

ينگی ريس هم کېلدى ! / □ 1

ينگی ريس هم کېلدى!

(طنز لر تۋپلمى)

محمد حليم يارقين

کابل - 1386/2007 م.

www.yarqin.info

www.ezgu.org

اثر بېلگيلری:

- عنوان: ینگی رییس هم کېلدى!
- یازوچی: محمد حلیم یارقین.
- نشر اېتووچی: افغانستان قلم انجمنی.
- مقوا دیزاینی: ژکفر حسینی
- چاپ ییلی: قیش فصلی - 1386/
- 2008م.
- باسیلیش نوبتی: بیرینچی.
- تیراژ: 1000
- باسیلگن پیری: کابل - «افغان مسلکی
- باسمه خانه سی»
- چاپ حقى محفوظ دور.

فهرست

بېتلر	عنوانلر	
	يازووچى سۆزى	1
	اېسده ليكلر دېواري!	2
	عكسلر ماجراسى!	3
	كتابلر بهانه سيگه ...!	4
	اۋچاغى هم بوزوق!	5
	يادداشت يازيش كسلليگى	6
	ايت، ايت گه بويورور، ...!	7
	تيش اغريق	8
	جورابلر المشووى!	9
	ينگى ريس هم كېلدى!	1
		0
	اۋزينگيز «تره» سيز!	1
		1
	تېزك نېگه مونچه قيمت؟!	1
		2
	بى پدرلر!	1
		3

4 □ / محمد حليم يارقين

1 انسان ارزشى
4

اولوغ تېنگرى نامى بىلن

يازوچى سۆزى

1386 يىل نىنگ باشلىرىدە «وكالت دغدغە-
لرى» ناملى كىمىنە نىنگ بىرىنچى طنزلىر تۈپلىمى
«آيدىن افغانستان فرهنگى انجمنى» تامانىدىن
باسىلىپ چىقىدى. مذكور اثر نىنگ كىرىش
سۆزىدە ايتىلگىنىدېك، اثر افغانستان اۋزبېك
بديعى نثرى نىنگ اينىقسە «طنز» ژانىرىدە نشر
ايتىلگن بىرىنچى اثر ھمدە كۈترىلگن بىرىنچى
آدىم اېدى.

منە، اولوغ تېنگرىگە شكرلىر بۇلسىن كە
«وكالت دغدغەلىرى» تىلىمىز بديعى نثر ترماغىدە
«قدملى» بۇلىپ، اۋزبېك نثر نويس لرى قىللىرىدە
اۋز اثرلىرىنى نشر اېتىش «دغدغە» سىنى
اويغاتدى! شو يىل (1386) دوامىدە تۈرتتە
بديعى نثر اثرلىرى: حرمتلى تىلداش
يازوچىلىرىمىز نوراللىه آلتاي نىنگ «ھمە گپ
پولده» ناملى طنز و ىرىم طنز ارەلىش حكايەلر
تۈپلىمى، دكتور شىفيقە يارقىن نىنگ «ىنە
كۈرىشگۈنچە» ناملى حكايەلر تۈپلىمى و «نى

تيلماجى» ناملى مولانانينگ «مثنوى معنوى» سیدن بير نېچه حكايه لرنينگ بديعى نثرى ترجمه سى همده رحيم ابراهيم اوزبېك تيليگه اؤگريپ، تۈپلپ نشرگه تيارلگن «چومچوقچه» بديعى نثر حكايه لر تۈپلملرى بيرين- كېتين باسايلىپ چيقيب، حرمتلى تيلداش اؤقوچيلريمىز قۈليگه يېتىپ باردى.

هه، عزيز تيلداش اؤقوچيلر، ايندى بۇلسه افغانستان اوزبېك بديعى نثر ترماغيده آز بۇلسه هم سېزىلرلى سيلجىش و حركتلر تاپيلگنلگه قووانچ و ايشانچ بيلديرسك هم بۇله بېره دى. باشقه اوزبېك قلمكشلىرى هم اوشبو ساحه ده قلم تېپره ترلر دېگن اميده ميز و تغين باشقه شونده ي اثرلرنى اينتيقلىك بيلن اولردن كوته ميز. منه او اثرلر ايزيدن قۈلينگيزده گى كمينه نينگ «ينگى ريس هم كېلدى!» ناملى ايكي نچى طنزلر تۈپلمى هم باسايلىپ چيقدى.

بو همده يوقارنده اېسلب اۋتيلگن اثرلر نينگ باسايلىپ چيقيشيدە «افغانستان قلم انجمنى» رهبريتى، اينيقسه انجمن ريسى حرمتلى اسدالله ولوالجى جنابلرى نينگ اۋرينلى توجه و ايزچيل سعى- حركتلرى همده حرمتلى ژكفر حسيني نينگ اهمتامى كته اېدى. شو باعث، فرصتدن

فايده لنيب، «افغانستان قلم انجمنی» همده
انجمن رييسي جنابليگه چين کونگيلدن تشکر
و منتدارچيلیک بيلديريب، برچه ايزگو فرهنگي
ايشلريگه اولوغ تېنگريدن اولکن موفقيتلر تيلب
قاله من.

محمد حليم يارقين
کابل - ميزان 1386

• اېسده ليكلردېواری!

دېوار دېپلگنده، قنده ی دیر مانع یا که پناه
تاپیش واسطه سی کبی توشونچه لر کیشی انگیده
تصویرلنه دی. در حقیقت، «دېوار» دېگن نرسه
قدیمدن بویان آدم لر اوچون دشمنلر یورشی گه
قرشی قلقان، اوغریلرگه قرشی مانع و تورلی
بلا- قضا لرگه قرشی پشت و پناه بؤلېب کېلگن.
بشریت تاریخیده آت قازانگن دنیانینگ
عجایباتیدن سنلمیش «چین دېواری» یا که
«برلین دېواری» نی بيله سیز. اولر، نی- نی
ماجرالر و جنجاللر نی کؤرمه گن یا باشدن
کېچیرمه گن دېیسیز. حتی ایکینجی سی اؤز

ۋەزىپەسىنى ئۆتە، ۋىران قىلىندى ۋە بوگون
اونىڭ ھەربىر پەرچە خەشتى ئادەملەرنىڭ اۋىيىدە
انتىك ۋە قىممەتلى تارىخى بۈيۈم سەفەيدە اسرەب-
اۋىلب كەلەنماقەدە!

شۈبھىلىك، يۈزلىك مەشھۇر قۇرغانلار باركە
دەۋارلىرى پايدە مىنگەلەب باتىر يىگىتلەر قىرمان
بۆلگەن ۋە بار- بار بوزىلىپ، قەتە دىن قورىلگەن.
مەن بۇ يەردە يۇقارىدە ئەسەلەگەن دەۋارلىرى،
ئەينىقەسە اولار بولغان كەچىرگەن مەجرالەر ھەقىدە
گەپچىش نەتىجە يۇق. بىراق، دەۋارگە تەڭشەلى
باشقە بىر خىرەتلىرى مەسئەلە ھەقىدە سۆزلىماقچى-
مەن.

دەۋارلىرى قەدىم زامانلاردىن ئانسانلار اوچۇن يەنە بىر
مەھم ۋەزىپە يە ۋاسىتەنى ئۆتە كەلگەن. يەنى،
ئۆتمەشەدە اجدادلىرىمىز ئۆزلىرى نىڭ تارىخى،
خەتەرلەر، ھەساب- كەتاب لىرى ھەمدە چەيزەمە
ئىشلىرىنى ئەنە شۇ دەۋارلىرى ئارقەلى كەلەجەك نەسللەر
اوچۇن يازىپ، ئۆيىپ، چەيزەپ قالدۇرگەن لىر.
قەرەنگە كە، اولارنىڭ بۇ ەجەپ ەعادەتلىرى كەلە-
جەك نەسلەرگە ھەم مەيراث بۆلىپ كەلگەن.

ھە ەزىز ئوقۇغۇچىلار، ئەندى بىلىم بالەلەر،
ياشلار ۋە گەھىدە ەتە ياشلىلارنىڭ دۈچ
كەلگەن دەۋارلىرى، دەرەخلەر، ئېشەكلەر ۋە ... لەرگە

اۋزلىرى نىنگ دل ايستكلىرى، خاطره لرى و
كۈنگىل كېچىنمە لىرىنى يازىش عادىتى انە
شونداق اپسكى تارىخ و اۋزاق ايلدىزگە اپگە
اپكن!

چىندن هم، حاضرگى كونده تورلى يازو
اسبابلرى و حتى الكترونىك وسايلى بۆلە
تورىب، آدملىر اينىقسە بالەلر و ياشلر بو قىدىمگى
عنەندەن واز كېچالمەي تورىيدىلر. يشب تورگن
دەلىزىنگىز دېوارلىرى، اپشىگى، بلاك و تعمىرلر،
مكتب، حتى كە شەردە آدم تاشىب يورگن
مؤترلر، قۇيىنگ كە كيىم- كېچك لر و باشقە
اسباب- انجام لرگە چە آدملىر اۋز دل ايستك
لىرىنى يازىب يا تصویری طرزده چىزىب قۇيە
دىلر.

دېوارلرده كۈپىنچە «مېن سېنى سېۋەمن!»
دېگن جملە تورلى تىللرده يازىلگن ليگى كۈزگە
تشلەندى. در و دېوارلر و درختلرده بو ياقىملى
جملەلرنى اۋقىب، كىشى اۋزىنى خودى «سېۋگى
شەرى» دە سىر قىلىپ، يورگن دېك سېزە دى!
قىزىغى شو كە، بو يازولردن دىنانىنگ تورلى
سىنما يولدوزلىرى، سىپورت قهرمانلىرى و تىم
لرى و باشقە كۈپلر نرسە لرنى بىلىپ آلىش
ممکن. حىرتلنرلى سى شو كە بو عادىتن بېچارە

درختلارنىڭ تەنەسى ھەم چېتە قالمەگەن.
درختلاردا كۆپراق ئاتلار، سەنەلەر ۋە تېشىپ
ئۆتكەن مەجروح قىلەر، ئاقىپ تۈرگەن تامچى-
تامچى يۈرەك قانى ۋە كۆز ياشى تەسۋىرلىرىنى
كۆرەمىز!

قەرەڭگە كەلگەن ئادەملەر دىل ئاستىلىرىنى يازىش
ئۈچۈن شۇنچە نەرسەلەر يېتەكچىدە، ئۇلار ھەتتە
كەڭ ئۆزىدىن ئۆتكەن ھەم يازىپ، چىزىپ يۈرگەنلەر!
مېن ئۆزىم شەھەر مەكتىپىدىن يېرىدە ئوقۇتقۇچى
بۇلىپ ئىشلەيمەن. خۇددى باشقا جايلار كىچىك
يېزىنىڭ مەكتىپىمىزدە ھەم دېھقانلارغا يازىش ئادىتى
(ئىناق راغى كىسلەتلىكى!) بار. لېكىن بۇ قەدىمى
ئادەت ئوقۇتقۇچىلار ئارىسىدا شۇنداقلا ئۆز ئۆزىگە
كېتىدىغان، رىقابەت ۋە بېلەش (مىسابىقە) گە ئىلە-
نىپ، مەكتەپ ئادەتلىرىنى تەشۋىشكە سالىپ
قۇيىدۇ.

بىلەن ئىمە بۇلىدى، بېلەشكە بېلەشكە بېرىپ
لەر، دېرىزىز؟

تۇغرى، ئېندى بۇ قەدىمى ئادەت نىڭ
بوتۇنلەي ئالدىنى ئېلىش قىيىن، بىراق ھەربىر نەرسە
ھەم چېگرەسى بار-دە! بۇ نەرسە يېزىنىڭ
مەكتىپىمىزدە شۇنداقلا كېسكىن تۈس ئالدى كەتتە
پارەلگە ئايلىنىدۇ. بۇ ھەقتە مەكتىپىمىزدەكى نەرسە

لر و کۆریلگن چاره- تدبیرلرنی اېشیت سئگیز،
البتة حیرتده قاله سیز.

باله لر مکتب دېوارلریده یازگن و چیزگن
نرسه لرینی یوقاتیب تازهلش اوچون، مکتب
دېوارلری هر ایککی کتة تعطیل اؤرتة سیده بیر قتله
چیرایلی قیلیب بؤیه لر اېدی. کؤزدن پنه راق
دېوارلر اېسه مکتب اداره سی تامانیدن
اؤقووچیلرینینگ والدینی یاردمیده حتی بیرنېچه
قتله بؤیه لر اېدی. چونکه باشقه دېوارلرگه کؤره
بو دېوارلرگه باله لر کؤپراق یازیب، چیزر اېدیلر.
کاشکی دېوارلرده عادى راق نرسه لر یازیلسه
اېدی. ایشانینگ، بعضی دېوارلر، اینقسه کؤز
اؤنگیدن پنه راقده بؤلگن لریده شونداق جیرکنج
و اویات سیز نرسه لر یازیلر و چیزیلر اېدی که
اولرنینگ حتی بیرته سینی اؤقی سئگیز یا
کؤرسئگیز، اویاتدن تېرگه باتیب قالیشینگیز
انیق!

قیزیغی شو که، گاهیده دېوارلرده هزل و
مطایبه لی و کولگولی نرسه لرنی هم اوچرەتیش
ممکن؛ مثال اوچون، مېن اؤزیم دوچ کېلگن
شونداق هزل لردن بیرینی سیزلرگه آیتیب بېره-
من. بیراز قۇپال راق بؤلسه هم، مېنى
کېچیرینگلر.

بىركۈنى تشىتاب (ھاجىتخانى) گە بارىپ
 ئولتۇرسىم، قوشىمىدەگى ئېشىكىگە مېدە خىت بىلەن
 يازىلگەن ئېكىن: «لۇفقا ئۇنىگ گە قرەنگ!» تېزدە
 ئۇنىگ دېۋارگە قرەسىم، بو جملە يازىلگەن ئېكىن:
 «كېچىرىنىگ، سۇلگە قرەنگ دېماقچى ئېدىم!»
 ھىرت بىلەن سۇلگە قرەدىم و بو جملە نى
 ئوقىدىم: «اگر مەكىن بۇلسە، آرقەنىگىزگە ھەم بىر
 قرەب قۇيىنىگ!»

اى، بو نىمە كۇرگىلىك بۇلدى، آدملىر بىلەن
 ھەم شۇنداق مزاح قىلەدى مى كىشى؟ دېب،
 اچىغىم كېلىپ ئولتۇردىم! بىراق انسان ذاتى
 ھەرقەلەى قىزىقوۋچەن و سىنچكاو- دە! شو
 سىنچكاولىك ھىسى مېنى قۇيرگە قۇيمەى، بو
 مزاح دىن قەچە آچىنىپ تورگەن بۇلسىم ھەم، اصل
 اىشنى اونوتىپ، سېكىن ئۇگىرىلىپ آرقە دېۋارگە
 كۇز تىكىدىم. دېۋارگە جىدا مېدە و زۇرغە ئۇقىلە
 دىگان خىت بىلەن: «نىمە گە مونچە ھەرىاققە قرەى-
 سىز، تىنچ گىنە اىشىنىگىزنى قىلسىنگىز بۇلمەيدى
 مى!» دېب، يازىلگەن ئېكىن!!

شۇندە، ھەم كۈلگىم توتدى، ھەم اچىغىم
 كېلىپ، مزاح قىلگەن آدم گە لىنت لىر ايتىدىم.
 باشقە بىر يېردە عجاب يازوولرىنى كۇردىم.
 كىم دىر دېۋارگە مېدە خىت بىلەن «مېن ... نى

سپوه من! دېب، یازگن اېکن. باشقه بیرکیشی اونینگ تگیگه: «نامعقول قیله سن!» دېب، یازیددی. اوچینچی آدم اېسه اولرنینگ تگیگه قیسقه چه قیلیب: «بی ادب لر!» دېب، یازیب قوْیگن. تورتینچی کیشی اولرگه نسبتاً هوشلی- راق یاکه کته یاشلی راق میکن، چیرایلی خط بیلن: «دېوارگه، اینیقسه تشنابده یازیش احمق- لرنینگ ایشی!» دېب، یازیب قوْیگن! بېشینچی آدم اېسه، غضبی قینب: «اؤزینگ هم احمق سن، چونکه اؤزینگ هم یازیب سن!» دېب، یازگن! آلتینچی سی اېسه قیسقه چه: «سېن هم!» دېب، یازیب قوْیگن! اېنگ قیزیغی آخرگی آدم نینگ یکونلاوچی یازووی اېدی: «دېوارگه یازگن همه میز احمق و بی ادب میز، والسلام!» دېب، یازیب قوْیگن اېدی!

خلص، مکتب دېوارلری انه شونداق عجایب سؤزلر، اینیقسه عشقی عبارت لر و شعرلردن تؤولیب تاشگن اېدی. حتی میز و چوکی لر و باشقه اؤقوو اسباب- انجاملری برچه- برچه سیگه باله لر تورلی- تومن دل ایستک لرنی یازگن اېدیلر.

مکتب نینگ تورلی مسئله و پرابلملری اوچون دایر قیلینه دیگان «اؤقیتو وچیلر مجلسی» ده دېوار-

لەردە گى يازوولر مسئلهسى اپىنگ مەھم و دايمى مسئلهلەردن بىرى صەفتىدە بىھت گە قۇيىلەر اپدى. چۈنكى، بو عادت، نە يىلغوز كەمەي مەس اپدى، بىلكە كۈن سايىن يۇقىملى كىسلىك سىنگىرى كېنگ تەرقلىماقەدە اپدى. بو نەرسە اپسە، مەكتەپ ادارە سىنى تشۈيش گە سالگن اپدى.

ادارە بو يروغى بىلەن، يىل دوامىدە ھەركۈن و ھەرسەتە صەنف لەردە بالە لىر بىلەن توشىتىرىش ايشلىرى آلىب بارىلەر اپدى. لېكىن، بو ھەركەتلەرنىڭ بىرارتەسى ھەم بو مەشكىل نى ھەل ايتىشە ياردەم بېرالمەس اپدى. و ھەمە نەرسە آخەردە، مەكتەپ دېوارلىرىنى قىتە بۇيىش گە بارىپ خەلاصە بۇلەر اپدى.

كېيىن خەبەر بۇلسەك، بو نەرسە يەكە بىزىنىڭ مەكتەپىمىز مەشكىلى اپمەس اپكىن، بىلكە دېيىرلى بىرچە مەكتەپ لەردە اوشبو مەشكىل بېداد قىلەر اپكىن!

بىر كۈنى اوشبو مسئله و اونىڭ يېچىمى ھەقىقەتە اۋىلەپ، مېنىگە عەجايىب بىر فەكر تاپىلدى. فەكرىم اگەر ەمەل گە آشىرىلسە، بىز مەكتەپ دېوارلىرى و اسباب- انجەم لىرىنى بو «مەدھەش آفت» دن قۇتقەزىپ، بالە لىرىنى ھەم ادارە قىلە آلىشىمىز مەمكىن بۇلەر اپدى.

مېنىڭ بو عجايب فكريم گه كۆره، مکتب-
نىڭ بىر چېتىدە عليحدە بىر دېوار (تقريباً 5 متر
اۋزونلىك و 2 متر بلندلىكدە) قوريب، ايكي
تامانىنى اپپاق بۇيش لازم اېدى. كېين اېسە،
برچە اۋقووچيلرنى تۇپلې، مکتب مديرى
طنطنەلى بىر صحبت آرقەلى بالەلردن، بوندن
بويان ھرنرسە يازماقچى بۇلسنگيز باشقە
دېوارلرگە اېمس، بلكە فقط شو يىڭى دېوارگە
گىنە يازىنگلر دېب، ايتيشى كېرەك اېدى.

اۋزىمچە بو فكر انچە معقول و توزوك
كۆرىندى. چونكە، بىر تاماندن دېوارلر بالە-
لر نىڭ يازوولرىدن قوتىلر اېدى، باشقە تاماندن
بىز برچە دېوارلرنى اېمس، بلكە فقط شو
دېوارنى بۇيەسك، ارزان راق و آسان راق بۇلر
اېدى. نتيجه دە، انچە مبلغ تېجەلر اېدى.

اويدە كېچە سى بىلن فكريم نى يىخشىلې و
ھرتامانلمە اۋىلې چىقدىم. اېرتەسى مکتبگە
مدير بىلن اوچرەشىب، بو حق دە گېلىشدىم. بو
فكر مديرگە ھم جدا معقول بۇلدى. او، درسدن
سۇنگ دراۋ اۋقوتووچيلرنى مجلس گە چقىردى.
اۋقوتووچيلر مجلسى ھم بىر آواز بىلن
مېنىڭ فكريمنى معقوللې، دېوارگە اېسە
«اېسدەلىكلر دېواری» دېب، آت قۇيدى.

شۈنىڭدەك، مجلس اپرەتەنىڭ ئۆزىدە ياق دېۋارنىڭ قۇرىلىش ئىشلىرى باشلىنىپ دېپ،
فىئىلە قىلدى.

مەكتەپ دېۋارلىرىنى ئالەلەرنىڭ خەنك و
ياقىمىسىز يازوۋولرىدىن قوتقەرىش ھىجىنى شوقدر
كۈچلى ئېدى كە، دېۋار بېرىكۈندە قۇرىلىپ،
اونىڭ تېپە سىدە «ئېسەلىكلەر دېۋارى» دېپ،
چىرايلى لۇخە ھەم ئۆرنەتەلىپ قۇيىلدى. دېۋار
قۇش سىدە چىرايلى گۈللەنلەر و بىيەنە
بېرىچىلەر ئۈچۈن خەتەبە مېزى و مىكروفون ھەم
كېلتىرىپ قۇيىلدى. «ئېسەلىكلەر دېۋارى» نىڭ
ئىشلىرى تۈگەپ، رەسمىي ئاقتاش قىلىش ئۈچۈن تيار
ئېدى.

اپرەتەسى مەدر، سەرمەلەر، بىرچە ئوقۇتقۇچىلەر
و ئوقۇتقۇچىلەر «ئېسەلىكلەر دېۋارى» ئالدىدە
تۇرۇپتۇ. ھەمەنىڭ يۈرەكلىرى ھىجىندىن تۇلە
ئېدى. لېكىن ئاقتاش ئاقتاش نېمەلىگىنى
بىلمەس ئېدىلەر. شۇندە، مەدر خەتەبە مېزى ئارقە
سىگە بارىپ، جەنگىلى سېس بىلەن چىرتەپ-
چىرتەپ سۆزلەي باشلىدى:

«جەمئىي ھەمكارلەر و سەيىملى ئوقۇتقۇچىلەر!
بىز بۈگۈن بۇ يەردە ئىشلىگەن گەنجىلەر
ئېزگۈ بىر ئىش ئۈچۈن تۇرۇپتۇ. بىز بۈگۈن،

بوتون مملكتىمىزده يگانه سنلميش «اېسده ليكلر دېۋارى» نى اۈچ رنگلى تسمه (فيتە) قىرقيشى بىلن، رسماً سىز عزيز اۋقوۋچىلر اختيارىنكىزگە قۇيەمىز. (گولدىوراس قىرسلر!)

بو «اېسده ليكلر دېۋارى» برچەلرىنكىز اوچون سېۋىملى بۇلىب قالىشىگە ايشانچىم كامل. منە شوكوندن باشلې، سىز مكتىبنكىزنىڭ باشقە دېۋارلىرى، ھەمدە مېز و چوكى لىرىدە يازىشنى ترك اېتىپ، اىستەگن نرسەلرىنكىزنى فقط منە شو دېۋارگە يازسنگىز يىخى بۇلە دى. بو دېۋار سىز عزيز اۋقوۋچىلرنىكى. سىز عزيزلر بوندن كېين دل اىستكلر و خاطرەلرىنكىزنى، سىز اوچون قورىلگن و باشقە ھېچ بىر مكتىبە مىلى كۇرىنمەگن انە شو دېۋارگە يازىپ، باشقە دېۋارلر و مېز و چوكى و اېشيك لرنى پاكىزە اسرەسنگىز، ھەم دلىنگىزدەگى گېلرىنكىز ايتىلە- دى، ھەم پىاملىرىنكىزنى اىستەگن كىشىنكىز اۋقىيدى، ھەم مكتىبنكىز برچە مكتىبلر آرەسىدە تازە لىكدە نمونە بۇلە دى. ساغ و امان بۇلىنگلر!» (گولدىوراس قىرسلر)

كېين، اۋقوتوۋچىلردن اېنگ كېكسەسىگە نوبت بېرىلدى. او كىشى ھەم اۋقوۋچىلرنى بو عجايب يىنگى ليك بىلن چىن كۇنگىلدن قوتلې،

«اېسده ليکلر دېواری» نى اۋقو وچيلرگه حکومت و اداره تامانیدن يېشى بېر ساوغه و اولرگه کۋرسه تیلگن غمخوارلیک بېلگی سى دېب، همه لرینی بوندن بویان فقط شو دېوارگه گینه یازیشگه اوندهب، ترغیب ایتدی. اونینگ سۋزلری هم گولدوراس قرسکلر بیلن يېشى قرشی آلیندی.

اوندن کپین، ایلگریدن تیارگرلیک کۋریب تورگن اۋقو وچیلردن بیریگه نوبت بېریلیدی. او هم اۋز نوبتیده مکتب اداره سینینگ اوشبو خیرلی ایشی نى قدرلب، مکتب اداره سیگه برچه تېنگداش لری تامانیدن چوقور تشکر و منتدارچیلیک بیلدیردی و بوندن بویان هېچ قچان مکتب دېوارلریگه یازمسلیک نى و فقط «اېسده ليکلر دېواری» گه دل ایستک لرینی یازیشگه وعده بېردی. اونینگ صحبتی برچه لر تامانیدن قیزغین و گولدوراس قرسکلر بیلن قرشی آلیندی.

اوندن سۋنگ، مدیر، مېن («اېسده ليکلر دېواری» مخترع سى صفتیده!)، اېنگ کېکسه اۋقو وچیلردن بیری و حالیکى سۋزگه چیققن اۋقو وچی بیلن بیرگه لیگده اوچ رنگلی تسمه نى کېسیب، دېوارنى افتتاح قیلدیک و ییغین

گولدوراس قرسكلر و باله لرنينگ قى —
چوولرى بيلن توگب، برچه اؤقتيووچيلر و
اؤقووچيلر اؤز صنفلىرىگه كېتدى.

اۋشه كوندن باشلب، باله لر «اېسده ليكلر
دېوارى» گه يازيشگه كيردىلر و دېوار اولر اوچون
مكتبه گى اېنگ سېويملى نرسه گه ايلندى. اېندى
باله لرنينگ دېيرلى برچه سى انه شو دېوارگه يازر
اېدىلر. بىراق، بىر سېد ته نېچه قوربىقه نى سىقل
توريش قىين بۇلگنى دېك، گاهيده بعضى باله لر
اېسكى عادت طفيلى «اېسده ليكلر دېوارى» دن
تشفري، مكتب نينگ باشقه دېوارلىرىگه هم
يازىب تورر اېدىلر. بىراق، يا اۋزلىرى يا كه
اۋرتاقلرى ارقه لى توشونىب، قىتيب يازمس
اېدىلر.

شونداق قىلىپ، مكتبىمىز كته موفقيتگه
اېرىشىپ، دېوارلر اېسه يازوولر اسيپىدن
قوتقرىلدى. لېكن، كۈپ اۋتمه ي كوتيلمه گن
بعضى بىر قىين چىلىكلر تاپىلدى. جمله دن، باله لر
دېوارنى بىر- ايكي هفته ايچيده يازوولر و
رسملردن تۈلدىرىپ قۇير اېدىلر. مكتب اداره-
سى اېسه، دېوارنى قىته بۇيش گه مجبور بۇلر
اېدى. بىراق، هر قه لى بونگه اونچه پول كېتمس
اېدى.

باريب- باريب «اېسده ليکلر دېواری» باله لر
يازولری اوچون تارلیک قیلیب، باله لر نینگ
شکایت و ناراضلیک لری چیقہ باشلەدی!
شوندە، اؤقیتووچیلر مجلسی نینگ فیصلە سیگە
کؤره دېوار نینگ اؤزون لیگی 8 متر و بلندلیگی
اېسە 2/5 مترگە یېتکزیلدی! بیر مدت اؤتیب،
مکتب اداره سی ینە دېوار اؤزونلیگی نی 10 متر و
بلندلیگی نی اېسە 3 مترگە یېتکزیش گە مجبور
بؤلدی!!

هه عزیز دؤستلر! اؤقووچیلریمیز اؤتە اشتیاق
بیلن «اېسده ليکلر دېواری» گە قنداق بؤلە سین،
بیرار نیمە یازیش اوچون جنب و جوش گە
کیریب قالدیلر. قیزیغی شو بؤلدی که، اېندی
دېیرلی برچە اؤقووچیلر بو ایشده قتنە شیش
اشتیاقیدە توشیب قالدیلر. حالانکە، ایلگری
فقط بعضیلری دېوارلرگە یازیب، کؤپلری اېسە
آدابنی رعایە قیلیب، یازمس اېدیلر. اېندی
بؤلە، ینگى دېوار گە یازیش، اولر آلدیدە قنداق
دیر بورچ یا که فخرلنوچی بیر ایش صفتیدە
اعتبار کسب اېتگن اېدی!

دېوار نینگ اینگ بلند قسمیدە یازیش هم
باله لر اوچون فخرلی بیر ایش اېدی. شو باعث،
دېوار بلندلیگی اوچون بیرسی ایکینچی سینینگ

يېلكە سىگە چىقىپ، دېوارگە يازار اېدى. بو قىلتىس ايش اېدى، البته. چونكە هر هفته، دېوارنىڭ اېڭ يوقارى سىگە يازماقچى بۇلىپ چىققن بالە لردن بىر نېچە كىشى سى او يېردن يىقىلىپ، قۇل- آياقلىرى چىققن يا كە سىڭن هم اېدى. لېكن بونگە قرەمەي، «اېسدەلىكلر دېواری» برچە اۇقووچىلر اوچون سېوىملى دېوار بۇلىپ قالىپ، اولرنىڭ يازىشلىرى همان دوام اېتە بېردى. بونى قرەنگ كە، بو اشتياق حتى مەكتەپنىڭ اېڭ كېكسە چىراسى سىگە هم تاپىلىپ، بىر كونى او، بالە لركە پول بېرىپ، اۋز اېسدە ليگىنى اېڭ يۇقارىگە يازدىرگن اېكن!!

دېوار اۋزى نىڭ تورلى بويىقلردە اېگرى- بوگرى (كج و پېچ) يازىلگن خطلىرى و رسملىرى بىلن اۋزاقدن كۆرگن كىشى نظرىدە خودى بىر عجايب ناياب «كوبىسم» اثرى دېك بۇلىپ كۆرىنر اېدى!

كونلرنىڭ بىرىدە ادبىيات اۋقۇتتوۋچى لرىدن بىرى يانىمگە كېلىپ سۆز اچدى. اونىڭ ايتىشىچە، بو يىڭى دېوار گۇيا بالەلرنىڭ شعر و ادبىيات گە بۇلگن اشتياق و قىزىقىش لرىنى آشىرگن اېمىش!

قنداق دېب، سؤره گنیم ده، او دېدی: بعضی
 اؤقووچیلرگه «اېسده لیکلر دېواری» الهام بېریب،
 شعرى استعدادلرینی جنبش گه کېلتیرگن. اولر
 آز- ماز شعر یازیشگه اورینه باشله گن لر.
 کمچیلیک لریگه قره مه ی، خدا خواهلسه، کېله-
 جکده بو دېواریمیز برکتیدن یخشی شاعرلر
 یېتیب چیقیشی ممکن! منه اولردن بیرى مونداق
 یازیدی:

مېن اېسده لیکلر دېواری نی سپوه من
 اونگه آیتگن شعرلریم نی یازمه من!
 منه بو بیتنى هم دېوارنینگ آرقه تامانیگه کیم
 دیر، یازگن اېکن:

مېن بیر قیزنی کؤپدن بېرى سپوه من
 دایم اونی ایزلب- ایزلب یوره من!
 قره نگ که، بو دېواردن نی- نی نرسه لر
 چیقمه یدی!

بیرکونی مېن و اؤقیتووچی همکارلریمدن
 بیرى گپلشیب، قدم اوریب باره یاتیب، بیر
 وقت قره سک «اېسده لیکلر دېواری» آلدیگه
 یېتیب باریب میز. دېوار تېگره گی یازیب تورگن
 باله لردن گاوجوم اېدی. بیر نېچه کیشی
 اؤرتاقلری نینگ یېلکه سیگه چیقیب، دېوارنینگ
 اېنگ تیپه قسمی گه نیمه لرنی دیر یازماقده

اېدىلر. بالەلر بيزنى كۆرگىچ جنبش گە توشىپ،
بىر عدەلرى دېواردن اوزاق لىشماقچى بۇلدىلر.
شو جريانده يۇقاريدە يازىپ تورگن بالەلر شدت
بىلن بيزنىنگ اوستىمىزگە توشىپ، ھەمەمىز بىرگە
ضرب بىلن يېرگە يېقىلدىك. مېن اۋنگ قۇلىم-
نىنگ بىلگىدە قىتىق آغرىق سېزدىم. ھالىگى
صحبىتداش ھىكارىم قۇلتىغىمدن اوشلې مېنى
ادارە گە آلىپ باردى. قۇلىم نىنگ بىلىك قىسمى
انچە شىشىپ، آغرىغى ھەم كۆپەيگن اېدى.
شوندە مەدىر و ھىكارلر: «بو اۋزىنگىز اېككن
درخت نىنگ چوچوك مېۋەسى!» دېپ، ھەزىل
قىلىپ، مېنى تېزدە شىكستەبند اوستاگە
جۇنتىدىلر!

شوندە قىلىپ، مېن بىر- اىكى ھەفتە قۇلىم
بۇيىنىم گە آسىلگن ھالده مەكتەپ گە بارىپ-
كېلىپ، ۋەزىفە بىجىراپدىم و ھىكارلر و
شاگردلرنىنگ اۋتۇكىر كىنايى سۆزلەرنى ھەم
اېشىتر اېدىم. بىراق مېن اۋز اخترەيىمدن جودە
خىرسند و مەمنون اېدىم!

كۆپ اۋتمەي، بىزنىنگ دېۋارىمىز دانگى
(شەھەرتى) مەھلەمىز و باشقە مەكتەپلەرگە چە
ترقىلدى. آيرىم مەكتەپلر اوندن اۋرنىك آلىپ،
اۋزلىرى ھەم شونگە اۋخىشش دېۋار قورىپ،

مکتب دېوارلرینی خنک یازوولر و رسملردن نجات بېریشگه اپریشدیلر. حتی مکتبلر آره سیده چیرایلی و شکوهلی «اپسده لیکلر دېواری» قوریشده بېللەشو و رقابت او یغانگن اېدی! نیمه بۆلسه هم، برچه مکتبیمیز اهلی «اپسده- لیکلر دېواری» دن ممنون و خرسند همده او بیلن فخرلر اېدیلر. بو دېوار بیلن بیز بیر تاماندن اؤقو و چیلریمیز نینگ کؤنگلی نی آلیب، باشقه تاماندن مکتبیمیز دېوارلرینی خنک یازوولر آفتیدن قوتقردیک!

انصاف بیلن آیتگنده، بیز نینگ دېواریمیز هم اؤزی نینگ بجره یاتگن وظیفه سی و خدمتی اوچون دانگ تره تگن تاریخی دېوارلردن کملیگی یوق دېسک، مبالغه بۆلمسه کبرهك!!

تاشکینت- 2003

• عکسلر ماجراسی!

بیر زمانلر، انیق راغی یاشلیگیمیز پیت لریده
 فقط آق- قره عکس آلهدیگن جوده ساده کمره
 لر بار ابدی. مهن بیرینچی قتله بو کمره نینگ
 قرشی سیگه مجسمه دېک قاتیب اؤلتیریب، اؤته
 ذوق و هیجان بیلن عکس آلگنیم حالی هم او
 کونگی دېک اېسیمده! آدم لر اوشبو کمره بیلن
 آلینگن عکسنی «فوری عکس» دېر اېدیله.
 منه اېندی بو کونگه کېلیب، بیلیم و تخنیک
 برکتیدن رنگلی و تېز عکس آلهدیگن کمره لردن
 آلیب، ویدیویی کمره لرگچه بیزنینگ
 اختیاریمیزده. کؤپلېب عکاسخانه لرده «رنگلی

عکسینگیزنی فقط (5) دقیقه ده آلیب بیره میز!»،
 دېگن اعلانلرنی هم کؤره میز.
 چیندن هم قرهنگ که حتا قؤل تیلفونلر
 (موبایل) هم کمره لی بؤلیم، ایسته گن پیتده
 اولر بیلن تورلی عکس لرنی آلیش ممکن!
 گپ شونده که، درسلیک کتابلردن بیریده
 ایکی ته مخصوص عکس: اؤقیتو وچی صنفده
 اؤقووچیلر حضوریده درس بېریب تورگن حالت
 و بیر دسته اؤقووچیلر هم باشقه لر قرشی سیده
 ترانه اؤقیب تورگن حالتده کپره ک بؤلیم
 قالدی.

گرچند شو ایکی ته عکس رساملریمیز
 تاماندن تیارلینیب، کتاب متنیده جایلشتیریلگن
 ایدی، بیراق مصحح، عکسلرنی کؤریب،
 یاقیتیرمه دی. اونینگ آیتیشیچه، گؤیا رساملر
 باله لرنی کپکسه لردپک و عیال اؤقیتو وچینی
 اېسه خودی یاش قیزچه دپک و اینیقه خنک
 بْشره لی قیلیب، چیزگن اېمیش!

اولیده مؤلفلر و دیپارتمنت اعضاسی اونینگ
 سؤزینی شونچه که اینجیقلیک، خوددانملیک و
 «خمیردن قیل اختریش»، دېب اؤیله دیلر. بیراق
 یؤق، اونینگ اصراری بیلن برچه لر بېطرفلیک و
 استاتیک قرهش بیلن قرهسه لر، چیندن هم

اونىڭ سۆزلىرى و تنقىدى تۇغرى و اۋرىنلى بۇلىب چىقدى! ھرقەلەي، اونىڭ اوشبو تنقىدى مۇلفلرگە ياقمەگن بۇلسە ھم، اولر عكسلرنى المشتىرىش گە كۇندىلر.

ايكلە عكس رساملر تامانىدن قىتە ايشلنسىن، دېگن فكرنى بىرىنچى بۇلىب مصحح و بىرتە-ايكى تەلر معقوللمەدىلر. شو بحث جريانيدە كيم دىر ايتدى:

- نىمە مونچە بحثلشيب، ميه قاتىرە سىزلر! منە رياستىمىزدە شو ايشلر اوچون تېز و چىرايلى عكس آلەدىگن دىجىتال كمرە بار. اوندىن تشقري، منە يانگىنە مىزدە ھم تيار چىرايلى مکتب، اۋقووچىلر و اۋقیتووچىلر تورىدى. درحال بىر كىشى بارىب، اولردن كۇزلىگن ايكي تە عكسنى آلىب كېلىسىن و تۇغرىدن- تۇغرى كمپيوتردەگى كتاب مەتندە تشلنسىن، بۇلدى! مېنىمچە ھەمەسى بۇلىب 15 يا نھايت 20 دىقە دن كۇپ وقت كېتمەيدى، خلاص!

بو عجاب و جودە آسان ايش برچەگە معقول بۇلىب، اينىقسە عكسلر حقيقى صحنە- دن جودە چىرايلى بۇلگىلىگى اېسلنگىندە، برچە مىز قووانىب كېتدىكى.

همکارلریمیزدن بیرى دايم هر قنده بیر فکر
یا سؤزگه قرشی چیقیب، اونینگ تپسکری
سینی آیتیشگه عادت قیلیب قالگن ایدی. شو
اوچون، اؤز اره میزده او کیشینی یاشیگه کؤره
«بابه چپه»، دېب لقب قۇیگن اېدیک! بونی قره-
نگ که، تېزکار دیجیتال کمره دن گپ چیققنده،
او کیشی درآو دېدی:

- مېن بو ایشنی تېز بۇلیشی گه اصلا
ایشانمه یمن!

شونده بیر نېچه همکارلریمیز درآو کنایی
آهنگده:

- نېگه اېندی ایشانمس اېکن سیز؟! دېب
سؤره دیلر.

- تېزکار دیجیتال کمره بۇلگنی بیلن
اؤزیمیزنینگ عادتلریمیز و اینیقسه اداری
رسمیت چیلیگیمیزگه بونده ی
تېزکارلیکلر تۇغری کېلمه یدی و یره مه یدی!

بۇلیم باشلیغی تېز اچیق، قیزیق قان، کم
حوصله و اینیقسه آغزیگه کېلگن نرسه نی
«شرته- پرته» آیته دیگن «شرتکی» آدم ایدی.
هیجانلی پیتلرده، او خودی مکروفوندن گپیره-
دیگن و «تام نی باشیگه کؤتره دیگن» درجه ده
بلند گپیریشگه عادت قیلیب قالگن ایدی.

شونده «بابه چپه» بو سۆزنى آيتگنده، باشليغ او كيشى گه قره ب دېدى:

- سيز دايم «منفى بافليك» قىليب، هر نرسه-نى چپه سيگه اويلب، بدبينليك كۆرسته سيز! ايندى بو زمان بيلم و تخنيك زمانى، برچه نرسه اۆته تېزليك بيلن يوز بېره دى و قىلينه دى هم! ديجيتال كمره لر هم شونده ي! توشونسنگيز-چى!

«بابه چپه» اېسه، خوب امان بۆلسك كۆره-ميز! دېدى.

اوندن سۇنگ، بۆليم باشليغى رساملرنى ناتوغرى رسملر چيزگنلىكلرى اوچون تىلى نىنگ تگيده «غوت-غوت» قىليب، بير نيمه لر دېب، كمپيوترچى لرگه قره ب:

- بيرتنگ تېزده بارىب كمره نى آليب، عكسلرنى آليب كېلىنگ! دېدى.

شونده كيم دير:

- مۆلفلردن هم بيرى قۇشيليب بارسه يخشى بۆله دى، دېدى.

باشليغ هم درحال «حاجى باي» ناملى همكارىمىزدن اوشبو ايشنى بحريب كېلىشنى التماس قىلدى.

حاجى باي، كمره قه يېرده؟ دېب سؤره دى.

باشلىغىن اېسە: كىمەرە رىيس نىنگ آلدېدە،
بارىب موضوع نى آيتىنگ، بېرەدى، دېدى.
شوندى ە قىلىپ، حاجى باي كىمپو ترچىلردن
بىرىنى آلىپ، بىرگە اتاقدن چابىك چىقىپ
كېتىدۇ.
كۆپ اۋتمەي، اولر قىتىپ كېلىپ، باشلىققە
دېدىلر:

- كىمەرە تەحويلخانى دە اېكن!
- خوب، تەحويلدارنى تاپىپ، تەحويلخانى دن
كىمەرە نى آلىنگلر!
- تەحويلدار قەبىرگە دىر كېتىگن اېمىش. 20
دەقىقە لردن سۇنگ كېلر اېكن!
- مىلى كوتىنگلر، كېلىپ قالر!
كۆزلىنگن 20 دەقىقە وقت اۋتىپ،
كىمپو ترچى بىر نېچە قتە تەحويلدارنى تاپىش
اۋچون بارىپ كېلىدى. بىراق تەحويلداردن ھەمان
درىك يۇق اېدى. شوندى ە ھەرگل (دفعە)
تەحويلدارنىنگ ھالى ھەم كېلمەگنى نى
كىمپو ترچى كېلىپ آيتىگندە، باشلىغ تىلى نىنگ
تىگىدە «غوت-غوت» لب بىر نېمە لردن دېر اېدى!
او، حتا سۇنگى قتە چىدە آلمەي، عىصبانى
بۇلىپ، بلند تاۋوش بىلن:

- منہ، اپندی بیر تحویلدار بیزنی شونچه
معطل و سرسان قیلسه، قندهی قیلیب کتاب
یازیش ممکن؟! دبدی. او کپین مینگه یوزلنیب:
منہ قرهنگ، بو مملکتده ایش قیلیب بؤلہدی
می؟ دبدی.

مپن اېسه، او کیشی گه فقط ایلجهیب
قؤیدیم!

نهایت، قریب بیر- بیر یریم ساعت اؤتیب،
تحویلدار تاپیلیب کېلدی، دېگن خبرنی کیم دیر
آیتدی. شونده، باشلیغ درآو حاجی بای نی
اونینگ قاشیگه ییاردی.

حاجی بای اېسه اؤق دېک اتاقدن چیقیب
کېتدی، بیراق کؤپ اؤتمه‌ی قؤلی بؤش قیتیب
کېلدی!

باشلیغ نینگ کؤزی اونگه توشگن زهاتی
درآو شاشیلیب سؤره‌دی:

- هه، قنی کمره؟!!

- کمره نی تحویلدار بېرمه‌دی!

شونده باشلیغ نینگ کؤزلی کته آچیلیب،
بلندراق سېس بیلن سؤره‌دی:

- نېگه بېرمه‌دی؟!!

- رییس گه بیر درخواست یازیب، امر
آلینگلر دبدی!

- باشلیغ نینگ سېسی ینه بیرآز بلندراق
بۆلیب:

- عجب، همه میز شو یېرده برحال، تیریک و
حاضر بۆله توریب، ایشانمەیدی می؟!!

- درخواست سیز بېریلمس اېکن!
باشلیغ بو گل بقیرگن درجه ده بلند سېس
بیلن دېدی:

فقط اؤن دقیقه لیک ایش، دېب آیتمه دینګیز
می؟!!

- آیتدیم، بیراق او حتا اؤن ثانیه بۆلسه هم
درخواست، رییس نینگ امضاء سی و ریاست
نینګ تمغاسی کپره ک، دېدی!

شونده باشلیغ اؤته عصبانیت و غضب همده
سېسی نینگ اېنگ آخرگی بلند کرچی بیلن مېنگه
باقیب دېدی:

- منه قرهنگ، بو مملکتده ایش قیلیب بۆله-
دی می؟!!

مېن اېسه، او کیشی گه فقط ایلجه ییب
قؤیدیم!

انه شونده ی بیر حالتده، باشلیغ خودی بیر
ایسّیق و قتیق نرسه نی یوتگندېک قیلیب، ناچار
غضب و هیجانینی یوتیب، تحویلدار و رسمیت
چیلیک نی آله نیمه لر، دېب سؤکدی و بیر ورق

آق کاغذ تاپیش اوچون میزی نینگ برچه تارتمه (روک) لرینی تارتیب کۆردی، لېکن بیرارته آق کاغذ تاپمه دی. او یانیده گی همکاریدن ایسته-دی، بیراق اونده هم کاغذ یوق اېکن و او بۆلسه باشلیققه:

- همه کاغذلرنی المارینگیزده قفلپ قویگن سیز، اؤشه یپردن الینگیز بۆلمه یدی می؟ دېدی. باشلیغ غوت-غوت لب اؤرنیدن توریب کاغذ آلیب کېلدى و شاشه- پیشه ریاست عنوانیگه بیر درخواست یازیب، مېنگه اوزه تیب: کۆرینگ بۆلیبدی می؟ دېدی.

مېن اېسه عکسلر تېز کېلتیریلیشی اوچون: - بۆلیبدی، اونچه لیک مهم اېمس، امضاء قیلیب بېرینگ! دېدیم.

باشلیغ اېسه عینکینی بورنی نینگ اوستیگه بیرآز جابجا قیلیب، اچیق بیلن قلمنی باسیب، کاغذنی تېشگودېک قیلیب، امضاء قیلدى و حاجی باي گه بېریب:

- منه آلینگ، تېزده باریب رییس دن امضاء آلیب تحویلدارگه بېرینگ. اوندن کمره نی آلیب، عکسلرنی کېلتیرینگ! دېدی.

حاجی باي بیلن کمپیوترچی بیرگه لشیب، رییس نینگ قاشیگه یوگوریب کېتدیلر.

كۆپ ئۆتمەي ئىكلەسى «تربوزى قۇلىدىن
توشىگىن كىشى» دېك، آرام و يىواش كىرىپ
كېلىدىلر!

بۇلىم باشلىغى اولرنى كۆرگىن زھاتى، خودى
عصبانى بۇلگىن تىز اچىق بىر حارنوال، اغىر جرم
گە متهم بۇلگىن مجرم گە قرەتە گىپىرگىن دېك،
بلند تاووش و اعتراضلى آھىنگە دەدى:

- ھە، قنى كمرە!؟

- رىيس يۇق اېكن، وزارتگە كېتىگىن اېكن!
باشلىغ اولگىدىن ھەم بلندراق و اعتراضلى
آھىنگە بقىردى:

- مەنە بو رىيس، مەنە بو ھەم كىتاب يازىش!
پىدرلىرگە ... بو ... لرنى! موندن ھەم ايش
بۇلدى- يو!! كېين مېنگە قرەب:

- مەنە قرەنگ، بو مملكتدە ايش قىلىپ بۇلە-
دى مى؟ دەدى.

مېن اېسە، او كىشى گە فقط ايلجەيىپ
قۇيدىم!

شوندە «بابە چپە» ھەم بىرچەمىزگە معنالى قرە-
ب، استىھزالى ايلجەيىپ قۇيدى و بو بىلن اۋزى
نىنگ ايلگرى ايتگىن فكىرى اۋز تصدىقى نى تاپە
ياتگىنىنى بىلدىرماقچى بۇلدى!

شونده همکارلردن بیرى باشلیغ نى
 تینچیتماقچی بۇلیب:
 - خیر میلی آمرصاحب، اؤزینگیزی
 باسینگ، عصب لرینگیزی ترهنگ قیلینگ،
 رییس کلیل قالر! دبدی.

- مین ترهنگ قیلسم هم، باشقه لر ترهنگ
 قیلهدی!! آخر بیر اویلب کؤرینگلر، بو پدر ... و
 لرینگ ایشلریگه چیده ب بۇله دی می؟! ای
 ... دب، آغزیدن کپلگنلرنی تحویلدار، رییس و
 حتا یوقاریلرده گیلرگه تۆکیب ساچدی!

شونده ی قلیل، رییسنى کوتیب کون کپچ
 بۇلدى! باشلیغ غضب و تورلی سؤکینجلر بیلن
 عکسلر ایشینی ابرته گه قالدیریپ، همه میز اوی
 گه جۇنب کپتدیک!

ابرته سى حالى کیشی یخشی حال- احوال
 سؤره شیب، اؤز اؤرین لرینگه اؤلتیرمسدن اق
 باشلیغ:

- قنى حاجی بای؟ دب شاشیب سؤره دی.
 - بوکون اویقوده قالیب، مؤترگه یپته آلمبدی.
 تیلفون قلیل، کپله من دب خبر بپردی، دبدی
 کمپیوترچی!

- مەنە بو ھەم حاجى بايىمىز! ايش بار دەپ
اۋىلەمەيدى. وقت راق تورىپ، باشقە لىر بىلن
مۇترگە كېلىسەن بۇلەمەيدى مى؟ توبە!
- كېچە سى «بېدار خواب» اپكن!
- «بېدار خواب» دېگىنى نىمە، اپندى مېن
بىلن اونگە بېدار خوابلىك يىرەشە دى مى؟! كېين
او مېنگە قرەب دەدى:
- مەنە قرەنگ، بو مەملىكتە ايش قىلىپ بۇلە-
دى مى؟!!

مېن اپسە، او كىشى فقط ايلجەيىپ قۇيدىم!
شوندەي قىلىپ، ھەركىم اۋز ايشى بىلن
مىشغول بۇلىپ، باشلىغ اپسە اۋتە بېقرارلىك
بىلن حاجى باي نى كوتىپ توردى.
قرىپ يىرىم ساعەتلىر اۋتىپ، حاجى باي ھەم
كېلىپ قالدى. بېچارە ھالى ھەمە ھەمكارلىرى بىلن
كۆرىشمەي تورىپ، باشلىغ وغىللىپ:
- حاجى باي، عەسلىرىنىڭ ضرورلىگىنى
بىلىپ تورىپ، نېگە كېچ قالدىنىگىز؟ يۈگۈرىنىڭ،
رىيس چىقىپ كېتىسەن درخواست گە امضاء
آلىپ كېلىنىڭ، دەدى.
حاجى باي اپسە درخواستنى آلىپ، تېزدە
اتاقەن چىقىپ كېتىدى.

حاجى باي نىنگ غيايتى قىرىب يىرىم ساعىت
 چۈزىلدى. شو مدتدە باشلىغ ايچ- ايچىنى يىپ،
 جودە بېتاب بۇلدى. اپندى او، رىيس و
 تحويلدار بىلن حاجى باي نى ھم قۇشىب، الە
 نىمەلر دېب، غوت- غوتلەب ياتگن اپدى! او
 خودى قىتىق تىش آغرىققە دچار بۇلگن كىشى
 دېك، گاه چوكى سىگە اۋلتىرىب، گاه اۋرنىدن
 تورىب، اوياق- بوياققە يورردى. نهايت، او
 چىدالمەي، كمپيوتىرچىنى حاجى باي نىنگ
 ايزىدن يىباردى. كمپيوتىرچى ھم شو كېتىگنى
 بىلن 15-20 دىققە اۋتىب، دركى بۇلمەدى!
 باشلىغ اپسە سۇكە دىگنلر نىنگ فھرستى گە
 كمپيوتىرچى نى ھم قۇشىب، رىيس، تحويلدار،
 حاجى باي و كمپيوتىرچى نى سۇكە باشلەدى!
 10-15 دىققە اۋتىب، او وغىللەب مستخدم
 نى ھم اولر نىنگ ايزىدن يوكورتىب يىباردى!
 قرەنگ كە 5-10 دىققە اۋتىب، مستخدمدن
 ھم درك بۇلمەدى. باشلىغ نىنگ «طاقتى تاق»
 بۇلىب، بۇينى نىنگ تامىرلىرى بۇرتىب چىقىب،
 يوكسك سېس بىلن اپندى رىيس، تحويلدار،
 حاجى باي، كمپيوتىرچى گە مستخدم نى ھم
 قۇشىب، حتا كە يوقارىلردە گى لرنى ھم سۇكە
 باشلەدى!! او، اۋشە حالدە مېنگە قرەب، دېدى:

- مەنە قرەنگ، بو مەملەكتەدە ايش قىلىپ بۇلە-
دى مى؟
مېن اېسە، او كىشى گە فقط ايلجەيىپ
قۇيدىم!

خىرىت كە قىرىب 20 دىقەقە اۋتىپ، مستخدم
تاپىلىپ كېلدى. شۇندە باشلىغ:

- نىمە بلا بۇلدى اۋزى، مونچە يوقالپ
كېتىدىك؟! دېپ عصيانى حالتدە بقىردى.
مستخدم اېسە پس اواز بىلن:

- رىيس قىسى بىر خارجى مشاور بىلن جلسە
سى بار اېمىش، حاجى باي كوتىپ تورىيدى،
دېدى!

باشلىغ اېسە مشاور سۋزىنى اېشىتىپ، خودى
بىر بېرل پىترول گە گوگرد اورگندېك، غضبىدن
پارتىلپ كېتىدى. او بار تاوۋوشى بىلن:

- مەلەك نى بو خىلمە- خىل مشاورلر بوزدى؛
بولر ... ايسى نى ھەم بىلمەيدى؛ ھېچ بىرى
مىتخىصص اېمىش؛ بولر دالرگە كەتە مەاش االىب،
معارف نى سىقۇت بېرەدىلر! ... دېدى.

كىم دىر اونگە دېدى:

- امرصاحب، اۋزىنگىزنى باسىنگ، حوصلە
قىلىپ، چىدەنگ! اېندى بۇلگن ايش بۇلدى،
كوتىشدن اۋزگە چارە يۇق!

باشليغ يرهلنگن ايلاندېك ايچيگه تۇلغەنىب،
تېشىنى تېشى گە باسيب، ناچار اۋرنىگە باريب
اۋلتىردى و مېنگە قرەب:

- منە قرەنگ، بو مملكتدە ايش قىلىپ بۇلە-
دى مى؟! دېدى.

مېن اېسە، او كىشى گە فقط ايلجەيىب
قۇيديم!

قريب بىر- بىر يريم ساعت اۋتگندن سۇنگ،
حاجى باي درخواست گە امضاء آليپ، خودى
كتە بىر جېھە نى فتح قىلگندېك، ايلجەيىب
كىرىپ كېلدى!

شوندە باشليغ آچىلىپ كېتىپ، بىراق بهار
ھواسى دېك، دراۋ اۋزگردى و حاجى باي گە
قرەب دېدى:

- درخواست گە امضاء آليپ بو يېرگە نېمە
اوچون كېلدىنكىز. تۇغرى تھويلدارنى آليپ
تھويلخانەدن كمرەنى آلسىنكىز بۇلمىس مېدى؟!
- تھويلدار وزارتگە توشلىكنى كېلتىرماق
اوچون كېتگن اېكن!

شوندە باشليغ، بېلمەدىك توشلىك حرمتى
اوچون مى يا گە اۋزى آچىققن مىكن، داد و
بېداد قىلمىسدىن ساعىگە بىر باقىب، سېكىن گىنە:

- خوب میلی، ساعت اؤن بیر یریم بؤلیدی،
تحویلدار هم یوق، ایشنی توشدن کپین گه
قالدیره میز، دېدی.

قیسقه سی، توشدن کپین حاجی بای بیلن
کمپیوترچی تېزده تحویلدار قاشیگه کپتدیلر.
یریم ساعتدن سؤنگ، خیریت که اولر کمره نی
آلیب کپلدیلر، لېکن اولر بیلن تحویلدار هم بار
اېدی.

باشلیغ اولرنی کؤرگن زهاتی شاشیب،
سؤره دی:

- هه، حاجی بای کمره نی آلدینگلر می؟

- هه!

- اونده نېگه بو یپرگه کپلدینگلر؟!

- تحویلدار، درخواستگه «تسلیمی» یازیب

بپرینگلر، دبیدی!

- یازیب بپرینگ اېدی!

- قبول قیلمه دی!

- نېگه اېندی؟!

- درخواست نی کیم که امضاء قیلگن بؤلسه،

اؤشه کیشی امضاء قیلیب، «تسلیم» آلیشی کپره-

ک اېمیش!

شونده، باشلیغ ینه آلاو آلیب، تحویلدارگه

بقیردی:

- بو قندهی بېمزه ایش، بو قندهی ایشانچ سیزلیک- اخیر؟! بؤلیم باشلیغی نینگ درخواستی و امضاءسی، رییس نینگ امضاء و تمغاسی برچه- برچهسی قۇلینگیزده بۇله توریب، ینه بیزنینگ امضاء و «تسلیمی» میزنی نیمه کپره گی بار- اؤزی؟! درخواستنی آلیب، کمره نی شونداققینه بېرسنگیز بؤلیمس میدی؟ تحویلدار یومشاققینه زارلنوب:

- آمرصاحب، قربانینگیز بۇلهی! کونیکه اؤنلب نرسه نی آدم لر مېندن آله دیلر. درخواستلریگه «تسلیمی» آلمسم، قیسی بیرى اېسیمده قاله دی؟ اؤزیم بیر غریب آدم من، اگر «باقی» بؤلسم، اونى یتى پشتم هم جواب بېرالمه یدی، دېدی!

«نرم بۇیین نی قیلیچ کېسمس» دېگنلریدېک، باشلیغ تحویلدارنینگ زارلنوب ایتیلگن یومشاق سؤزلرینی اېشیتیپ، او هم انچه یومشب (نرم بۇلیب)، هیجان و حرارتدن توشدی و تیلی نینگ اؤتکیر قیلیچی قینیده قالیب، تحویلداردن درخواست نی آلیب، دېدی:

- کؤپ یخشی، امضاء قیلیپ «تسلیمی» بېره من، لېکن شونی بیلیپ قۇیینگ، ایشیمیز

توگب، كمرە نى قىتىپ تاپشیرگندە، مېن ھەم سىزدن «تسلىمى» آلەمن!!

- كۆز اوستىگە، جانىم بىلن. بىر اپمىس، مىنگ تە «تسلىمى» امضاء دېسنگىز بېرەمن، دېدى تحویلدار!

شوندەى قىلىپ، تېزكار دىجىتال كمرە رىاستىمىز تحویلخانىە سىدن آلىندى. باشلىغ اپسە خرسندچىلىك بىلن حاجى باى گە كمرە نى بېرىپ:

- مەنگ آلىنگ، يوگورىب بارىپ عكسلرنى آلىپ كېلىنگ! دېدى.

حاجى باى و كمپيوتىرچى اىكلەسى تېزكار دىجىتال كمرەنى آلىپ، يانىمىزدەگى مەكتەپ تامانگە يوگورىپ كېتىدىلر. قىرىب 20-30 دىقىقە- دن سۇنگ اىكلەسى شىلپەيىپ، قىتىپ كېلدىلر. باشلىغ اولرنى كۆرگن زھاتى:

- قنى عكس لرنى كۆرەيلىك- چى! دېدى.
حاجى باى مایوس آھنگدە:

- عكسلر بۆلمەدى، دېدى!

شوندە باشلىغ نىنگ كۆزلىرى كتە آچىلىپ، اعتراضلى بلند آھنگدە دېدى:

- نېگە بۆلمەدى؟!!

- مەكتەپ مدیری یۇق اپکن!

- مدير بۇلمسە، سرمعلم- پرملم بيلن
آلینگلر اېدى.

- سرمعلم، مدير بۇلمسە بۇلمەيدى، دېدى!
- شونده باشليغ يىنە يانيب كېتدى و بير نيمە-
لرنى مدير و سرمعلم آدرس لريگە تۇكيب-
ساچدى و مېنگە قرەب:
- منە قرەنگ، بو مملكتدە ايش قىليپ بۇلە-
دى مى؟ دېدى.

- مېن اېسە، او كيشى گە فقط ايلجەيىپ
قۇيديم!

هە، شوندهى قىليپ، رىسميات وقتى توگب
همە ميز جۇنەماقچى بۇلدىك و ديجىتال
عكسلرنيگ ايشى هم اېرتە گە قالدېرىلدى!
اېرتە سى همە يىغىليپ بۇلگندن سۇنگ،
باشليغ حاجى باى و كمپيوترچى گە، عكسلرنى
چىرايلى قىليپ آلینگلر، دېب تآكىدلب، اولرنى
مكتب گە جۇنتدى.

همە خاطرجمع اۋز ايشى بيلن مشغول
بۇلدى. شونده، باشليغ قرشى سىدەگى وركدن
باشىنى كۇترىپ، عينكى نينگ اوستيدن بيزگە
باقىب، دېدى:

- خدا خواھلسە، حالى عكسلر كېليپ قالە-
دى، اولرنى چىرايلى قىليپ، كتابگە كىريته ...!

باشلىغ نىنگ سۈزى ھالى توگە گنى يۇق
اېدى كە اېشىك آچىلىپ، ھاجى باي بىلن
كمپيوتىرچى آلدىن مە- كېين كىرىپ كېلدىلەر.
باشلىغ اېسە دراو سۈزىنى اوزىپ، اولرگە قرەب:
- بركە الله يىگىتلەر! قنى عكسلەر؟ دېب
سۈرەدى.

- عكسلەر بۇلمەدى! دېدى ھاجى باي.
شوندە باشلىغ بو سۈزنى ايشىتىپ آق،
خودى قىزىگن منقل نىنگ اوستىگە اۋلتىرگن
دېك، بىردن چوكى سىدن سكرەب تورىپ، بلند
سېس بلند ھاجى باي دن سۈرەدى:

- نېگە بۇلمەدى، يەنە مدير يۇق مىكن؟!
- يۇق، مدير بار اېكن...!
باشلىغ اونىنگ سۈزى توگە مسدن شاشىپ،
بلندراق و عصبانى آھنگدە دېدى:
- اوندە نىمە اوچون عكسلرنى آلەمە دىنگىز؟
- مدير رسمى درخواست اليب كېلىنگلەر،
دېب ايتدى!

باشلىغ اولگىدن ھم بلندراق سېس بىلن
دېدى:
- آو، يره مس مدير- اى! شو ايكى تە عكس
اوچون، آ!!

- هه، مدیر: هرکیم کۆچه دن کپلیب، اۆز باشیگه مکتبدن عکس یا گزارش آلهی دپسه و بیز رخصت بپرسک، مکتبیمیز و رسمیت- چیلیک نینگ حالی نیمه بۆله دی؟ اوندن تشقري بوندهی ایشلر بیزنینگ فعالیتلریمیزگه رسماً کیریب، دفتری میزده ثبت و راجستر بۆلیشی کپره ک. شو اوچون، بیز برچه اداره و مؤسسه لر بیلن دایم رسمی مکتوب، پیشنهاد یا درخواست یوزه سیدن همکارلیک قیله میز! دپ ایتدی.

شونده باشلیغ ینه مهن تامان باقیب:

- منه قرهنگ، بو مملکتده ایش قیلیب بۆله- دی می؟ دپدی.

- مهن اېسه، او کیشی گه فقط ایلجه ییب قویدیم!

باشلیغ یوزینی حاجی بای گه اؤگیریب، سؤره دی:

- درخواست قندهی مضمون و کیم تاماندن بۆلر اېکن؟

- درخواست مکتب مدیرلیگی عنوانیگه، ریاست تامانیدن بۆلر اېکن!

شونده باشلیغ ینه غوت- غوتلب، تیلی نینگ تگیده بیر نیمه لر دپدی و تارتمه سیدن بیر ورق کاغذنی آلیب، تیزده بیر درخواست ریاستیمیز

تامانیدن يازيب، مېنگە اوزەتدى و كۆرينگ-
چى بۇليب مى؟ دېب سۆرهدى.
مېن اېسە:

- بۇليدى، وقتنى اۆتكىزىمىگ، اونچەلىك
مهم اېمىس، عكىسلر تېز آلىنسىن! دېب آيتدىم.
باشلىغ درخواست نىنگ مسوده سىنى
كمپيوترچى گە بېرىپ، تېزدە كمپيوتر قىلىشى نى
بويوردى. اېندى درخواست نىنگ يېرىم متنى
كمپيوتر بۇلگىندە، برق كېتىپ قالدى!
شوندا باشلىغ يەنە بېىپاقت بۇليب، تىلى نىنگ
تىگىدە الله نېمە لرنى شىيرىلپ قۇيدى! برق بىر
نېچە قتله كېلىپ، كېتىدى. نهايت بىر مدتدن
سۇنگ برق عادى بۇلدى و باشلىغ كمپيوترچى
نى تېز ايشىلپ، درخواست نى توگەتېش گە اوند-
هدى.

كۆپ اۆتمەي، درخواست تيار بۇليب،
كاغذگە چىقىرىلدى. باشلىغ اونى آلىپ كۆردى و
ايلگىرى اۋزىدن و كېين اېسە كمپيوترچى دن
اۋتگن بىر نېچە خطانى تۇغرىلپ، كمپيوترچى
گە هم نېمە لرنى دىر غوت- غوتىلپ، قىتە
ايشىلش اوچون بېردى.

نهايت، كمپيوترچى درخواستنى تۇغرىلپ،
كاغذگە چىقىرىپ بېردى و باشلىغ اونگە سىياز

(یوزەکی، سطحی) بیر نظر تشلب، حاجی بای
گه اوزەتیب:

- منگ، باریب رییس دن امضاء آلیب،
مکتب مدیریگه آلیب بارینگ و عکسلرنی
کەلتیرینگ! دەدی.

حاجی بای و کمپیوترچی ینە رییس نینگ
قاشیگه کەتدیلر و باشلیغ اېسه چقور بیر نفس
آلیب، اؤز ایشی بیلن مشغول بۆلدی.

5-10 دقیقه اوتر-اؤتمس، حاجی بای بیلن
کمپیوترچی قیتیب کەلدیلر. باشلیغ اېسه، دراو
اولرگه قرەب دەدی:

- قنی کەلینگلر- چی ییگیتلر، نیمە قیلیب
کەلدینگلر!

حاجی بای اعتناسیز آهنگده، دەدی:

- ریسی میز وزارت کەتگن اېکن!
باشلیغ اېسه:

- معاون دن امضاء آلینگلر اېدی!

- او بیچاره نینگ آغزیگه کیشی پیاز هم
تؤغرمەیدی!!

باشلیغ عصبی حالتده ینە مېنگە باقیب:

- منە قرەنگ، بو مملکتده ایش قیلیب بۆله-

دی می؟ دەدی.

مېن ابسه، او کيشی گه فقط ایلجه ییب
قۇیدیم!
باشلیغ ایتدی:

- نه چاره، ريس نی کوتیش دن اؤزگه چاره-
میزیؤق!

شونده ی قیلیب، ريس رسمیات توگه گونچه
هم کپلمه دی. باشلیغ ابسه، یپر و کؤک نی
ساووریب، درخواست و کمره نی حاجی بای گه
بېریب: خدا خواهلسه اېرته گه عکسلر قۇلیمیزگه
یېتیب کپلر، دېدی.

اېرته سی برچه همکارلر کپلدی، لېکن حاجی-
بای دن نېگه دیر درک بؤلمه دی. 15-20 دقیقه-
دن سؤنگ هم حاجی بای دن خبر بؤلمه دی!
شونده باشلیغ نینگ ایچیگه ینه قورت کیریپ،
گاه اؤلتیریپ، گاه توریپ، گاه هم اتاقدن
چیقیپ، غوت- غوتلب حاجی بای، ريس و
حکومتی آغزیدن کپلگنینی ایتردی! او مېنینگ
میزیمگه یقین کپلیب، کویینیپ:

- منه قرهنگ، بو مملکتده ایش قیلیب بؤل-
دی می؟ دېدی.

مېن ابسه، او کيشی گه فقط ایلجه ییب
قۇیدیم!

قيسقهسى، توش بۇلدى، بىراق حاجى باي-
دن درك بۇلمەدى. باشلىغ اونىڭ تېلفونى گە
خدا بىلەدى نېچە قتله قۇنغىراق قىلدى، بىراق
ھەرگل (ھەردفعە) حاجى نىڭ تېلفونى:

- پولىنگىز ضايىع كېتمەسەن تېلفونىڭىزنى
اۋچىرىنىڭ، دېب جواب بېرىدى!

باشلىغ باشىدە بىر- ايكي قتله عادى گىنە
اېشىتىپ، تېلفونى نى سېكىن اۋچىرگن بۇلسەدە،
كېيىن لرى تېلفون نىڭ اتومات گىپى اونىڭ
قولاغىگە خودى بىراو اونگە: «اۋچىر سېسىنىڭ
نى!!» دېگىنى دېك، يامان تائىر قىلىپ، اۋشە پىام
نى اېشىتگن زھاتى، درّاو:

- اى حاجى باي، اويىنىڭ كوىسىن- ا بو
قىلگن اېشىنىڭ بىلن ...، دېب اونى قرغىب،
سۇكردى!!

كىم دىر باشلىققە:

اېندى مىلى، شونچە كون كوتىلدى بو كون
ھەم كوتىشىمىز كېرەك، دېدى!
شوندە باشلىغ نىڭ ايچىگە يىنە اۋت
توشىپ:

- مەنە بىر ھەفتەدن كۆپ اۋتىپ،
قاغازبازلىكلار طفىلى بو اتى اۋچكور تېزكار

دىجىتال كىمىرە بىلەن عەكس ئالغۇچى ياتىدى - كۈ!
دېدى.

- خىر پرواسى يۇق، ھۆكۈمىتى ايشى پس
قالغۇچىدى و خلاصلىقى ھەم يۇق!!

- عەجب گەپ!! دېدى باشلىغ و مېنگە قىرەب
دېدى:

- مەنە قىرەنگە، بو مەملىكتە ايش قىلىپ بۇلە -
دى مى؟ دېدى.

مېنە اېسە، او كىشى گە فقط ايلجەيىپ
قۇيىدۇم!

- بو صەحنە نى كوزەتىپ، باشلىغ نىنگ
سۆزلىرىنى اېشىتىپ اۋلتىرگەن «بابە چە» ھەم اۋز
نوبىتىدە استەھزالى كولىم سىرەپ، بو بىلەن ايتىگەن
سۆزلىرى اۋز تصدىقىنى تاپەياتكىنى گۇيا
بىزلىرگە بىلدۈرۈپ تورگەن اېدى!

شۇندەي قىلىپ، رەسمىيات ۋەقتى توگەپ،
ھاجى باي كېلگەندە و كۈن بۇيى باشلىغ نىمە
ھەركەتلەر قىلىپ، قەچچە او - بولۇپ ساۋورىپ
گېپىرگەن نى بىرە - بىر ايتىش نىنگ اۋزى بىر
كەتاب بۇلەدى!!

اېرەتەسى ھاجى باي شاشە - پىشە كېلىپ،
ھازىرى سىنى امضاء قىلدى. شۇندە او، باشلىغ

نينگ وغىلب اعتراض بىلدىرگىگە باسقىق و
قىغولى آهنگده:

- توسدن (كوتىلمگنده) آنهم قتيق كسل
بۇلىب، بلخدن كېلدىلر و توناكون او كيشى نى
كسلخانه گە آلىب بارىب، كون بۇيى تورلى
معينه لر، عكس، گراف، لابراتوار و دوا آلىش
بىلن آواره بۇلدىم، دېدى.

باشلىغ مسالە نىنگ نازكلىگى و مېھلىگىنى
فېھلىب، زۇرغە بۇلسە هم اۋزىنى قۇلگە آلىب،
حاجى باي گە باشقە اعتراض بىلدىرمەي،
يوشاق راق قىلىپ:

- والده صاحب نىنگ حالى قەلەي، توزوك
مىلر؟ دېب سۇرەدى.

- بىلمەدىم، داکترلر بىستر قىلدىلر. بوكون
عمليات بۇلرکن!
- تېنگرى شفا بېرسىن!

باشقە همكارلر هم باشلىققە اپرگشىب،
حاجى باي نىنگ كسل والدهسىگە تېنگرىدن
ساغلىق تىلب، هر قندهي كىمكە تيارگرلىك
بىلدىردىلر و اونگە، بېمىلال كسلخانه گە بارىنگ،
حكومتى ايشى پس قالمەيدى، دېب آيتدىلر!
حاجى باي اۋرىندىن تورىب كېتماقچى
بۇلدى. شونده باشلىغ:

- بؤلیدی، بارینگ. قنی کمره نی بپرینگ، بیز
اؤزیمیز عکسلرنی بیرار چاره قیله میز، دپدی.
حاجی بای دپدی:

- مبن تۇغری کسلخانه دن کپلیدیم. کپچه سی
هم کیپرک قاقمه ی، اوخله گنیم یوق. کمره
اویده قالگن!

باشلیغ اېسه «تیشنی تیشگه باسیب» چیده ب،
دپدی:

- خیر میلی بارینگ. عکسلرنی ابرته- میرته
آلرمیز!

- شو بیلن حاجی بای کپتدی. بیر نپچه
دقیقه دن سؤنگ باشلیغ چیدالمه ی، توتب مېنگه
قره ب:

- منه قره نگ، بو مملکتده ایش قیلیب بؤلّه-
دی می؟ دپدی.

مبن اېسه، او کیشی گه فقط ایلجه ییب
قؤیدیم!

ابرته سی برچه همکارلر یېتیب کپلیشی بیلن
باشلیغ درخواست نی رییس نینگ امضاء سینی
آلیش اوچون حاجی بای گه بپردی. خیریت که
حاجی بای تیزده رییس دن امضاء آلیب کپلیدی و
دراو کمپیوترچی بیلن بیرگه مکتب تامانگه
جؤنوب کپتدی.

كۆپ اۆتمەي، اولر قىتیب كېلدىلر. شوندا
باشلىغ درّاقووناق و جرنگلى آهنگده:
- قنى عكسلر؟ دېب اولردن سؤرهدى.
- عكسلر بوكون بؤلمس اپكن! دېدى حاجى
باي.

شوندا باشلىغ نینگ كۆزلى ينه كته آچىلىب،
عصلىرى ترنگ بۇلىب، بلندراق سېس بىلن:
نىگه؟! دېب سؤرهدى.

- شو حاضر قندهى دير واكسين اوچون
داكترلر و نرس لرنىنگ كته بير تىمى كېلىب،
برچه اۇقوتوچى و اۇقووچىلرنى تۇپل
كنفرانس اۆتكزماقده اپكن. كېن برچه نى
واكسين قىلىپ، رخصت قىلمىش لر!
باشلىغ نىنگ غضبى قىنب، «بىز اۇغرى
بۇلسك، آي چىقهدى» دېگن لرى شو اپكن- ده،
دېب، مېنگه قىرب:

- من قىرەنگ، بو مملكتده ايش قىلىپ بۇله-
دى مى؟ دېدى.

مېن اېسه، اولرگه فقط ايلجه يىب قۇيدىم!

هه دۇستلر، شوندهى قىلىپ، بير نېچه كون
مكتب مديرى كېلمه گنى؛ اۇقوتوچى و
اۇقووچىلر تيار بۇلمه گنى؛ حاجى باي بند بۇلىپ

قالگنلیگی کبی سبیلرگه کۆره عکسلرینه آیینمهی
 قالدی! هرکونی بو جریانده باشلیغ نینگ ایچیگه
 اؤت توشگن دېک، یېر و کۆکنی ساووریب،
 حکومت، رسمیت چیلیک، قاغازبازلیک،
 مکتب مدیری و حاجی بایلرگه آغزیدن کپلگن
 تورلی سؤکینچ لرنی تۆکیب ساچردی و هرگل
 مېنگه باقیب، یوکسک سېس بیلن:
 - منه قرهنگ، بو مملکتده ایش قیلیب بۆله-
 دی می؟ دېردی.

مېن اېسه، اولرگه فقط ایلجه ییب قؤیردیم!
 قیزیغی شو بۆلدی که، بو جریانده دایم
 باشلیققه ایلجه ییش مېنگه عادت بۆلیب،
 باشلیغ نینگ هر قنده ی باقیش لریگه - هم قووناق،
 هم عصبانی حالتلرده، ایلجه ییب قؤیردیم! بو
 ایشیم گاهی اونگه تمسخر قیلگندېک تویولیب،
 بعضاً مېندن خفه دېک بۆلردی!

بونى قرهنگ که، بو عجایب قیزیق سریال
 جریانینی اؤشه «بابه چپه» لقبلی همکاریمیز
 هرکونی ایلجه ییب، استهزالی نگاهلر بیلن
 ایزچیل (پېهم) کوزه تیپ بارر اېدی. او هرکون
 عکسلر آیینمهی، قالگنده، کنایی طرزده
 ایلگریگی سؤزینی تکرارلب:

- ای برادرلر، بیلیم و تخنیک قنچه لر آغه کپتیب، تیزکار دیجیتال کمره اختیاریمیزده بؤلگنی بیلن، بیزنینگ عادتلریمیز و رسمیات چیلیگیمیز گه تۇغری کپلمه ییدی. تیز- بیریگه ایشلته آلمه ییمیز!! دېب قۇیردی.

اونینگ اوشبو کنایى سۇزلرى باشلیغ نینگ جیغى گه تېگىب، غضب و اچىق آنگه سینی خودى پترول سېگندېک، تابه تیز قیلردی!

هرحالده، «نامید شیطان!» دیدیلر. برچه میز امیدسيز بؤلمه ی، عکسلر بوکون اېمس اېرته گه، اېرته بؤلسمه، خدانینگ باشقه بیر کونیده آئینر، دېب اؤلتیریب میز! چونکه، رسمی درخواست بیلن تیزکار دیجیتال کمره قۇلیمیزده؛ مکتبدن عکس الیش اوچون رییس امضاءسى و تمغاسی بیلن بېزه لگن درخواست بار؛ ایشگه بېلى باغلنگن چققان حاجى باى بیلن کمپیوترچى تیار؛ چیرایلى مکتب، تجربه لی مدیرى، یخشی اؤقیتووچى و اؤقووچیلر هم شونداققینه یانگینه میزده تورگن! اېندی خدا خواهلسه، «شیطان تغاره نینگ تگیده قالب»، کوتیلمه گن بیرار الهی واقعه یوز بېرمه گنده، البته که عکسلرنی آله- میز و اولرنی کتاب متنیده چیرایلى قیلیب، کیریته میز! «بابه چپه» بو ایشگه ایشانمسه لر هم،

ينگی رييس هم کي لڊی ! / □ 57

بيز بونگه البته که ايشانه ميز. سيز هم ايشانه سيز
دېگن اميدته ميز!!

کابل - جوزا 1386

• كئابلر بهانه سيگه ...!

روايت قىلىش لريچه بير قىشلاق نىنگ نسبتاً
 هوشيار و رند آدمى يان قىشلاقده گى بير
 كىشىگه بير تاووقنى ساتيبدى. ساتيب آلگن آدم
 آق كۈنگىللى، ساده مسلمان كىشى اېمىش. او
 اېسه معامله توگه گندن سۈنگ، مهمانئوازيك
 رسمى يوزه سيدن چالاك ساتووچى نى نان-
 چاى بېرىپ، كوزه تىپ قۇيىبدى.
 ساتووچى بو يېردن چىقىپ شهرگه بارىپ،
 سودا- ساتىغىنى قىلىپ، ايشلرINI بجريپ،
 كېچقرون اويىگه قېته ياتگنيدە تاووق ساتگن
 قىشلاققە يېتىپ كېلىبدى. او تاووغىنى ساتيب

آلگن قىلىپ پاك آدم نىنگ اويىگه بارىپ،
اېشىگىنى تقيله تىبدى. او آدم چىقىپ قرەسە،
اېشىگى الدىدە اېرتىنگى اۋشە تاووق ساتگن آدم
تورگن اېمىش! اولر سىلاملىشىپ، حال- احوال
سۈرشىگندىن سۈنگ، خالىگى تاووق ساتگن،
ساتىپ آلگن كىشى گە:

- ھە، برادر قەلەي؟ تاووق سىزگە معقول
بۇلدى مى؟! دېب سۈرەلدى.

- ھە، خىر كۈرىنگ، جودە يىخشى تاووق
اېكن! دېلدى.

كېن خالىگى رند آدم تاووق آلگن آدم بىلن
اوياق- بوياقدىن سۈزلىپ، اونى صحبت گە
تارتىلدى!

شوندەي قىلىپ، بېچارە سادە آدم رند آدمنى
ىنە اويىگە تىكلىپ قىلىپ، كېچكى غذانى هم
يېدىرىپ، عزت قىلىپ جۈنە تىلدى!

چالاک آدم باشقە بىركونى ىنە قۇشنى
قىشلاقىدىن اۋتە ياتىگىدە، قارىنى تۇيغىزىش
مقصدە، اۋشە سادە آدمنىكى گە بارىپ، اوندىن
حال- احوال سۈرەپ:

- قەلەي، يىخشى مى سىز؟ تاووق اويىنگىزدە-
گى تاووقلر بىلن اۋرگەنىپ، بېمىلال يورىلدى
مى؟! دېب صحبتى باشلىدى.

اصل گپدن خبرسیز بیچاره ساده آدم:
 - هه، برکت تاپینگ، تاووغینگیز یخشی
 اپکن، باشقه تاووکلر بیلن جوده ایناق یشب
 یوریدی! دېپ جواب بېریدی.
 قلبی پاک آدم تاووق ساتووچینی ینه اوییگه
 تکلیف قیلیدی و دسترخوان یازیب، بار نرسه-
 سی بیلن مهمانوازلیک رسمینی بجا قیلیب،
 جوئه تیدی!

شوندهی قیلیب، تاووق نینگ احوالینی سؤره-
 ش و مهماندارچیلیک بیر آی دوامیده بیر نېچه
 قتله تکرار بۆلیدی! نهایت، قلبی پاک آدم
 تاووق ساتگن آدم نینگ رندلیک و چالاک-
 لیگینی پیقب، گلگی نوبته اویی گه کھلیب،
 تاووق نینگ حال- احوالینی سؤره گنیده، او بو
 کۆزی ییرتیق، شومشوک مهماندن قوتیلش
 اوچون اوندن ساتیب آگن اؤشه تاووقنی
 کھلتیریپ، اونینگ کۆز اؤنگیده سؤیب، تازه
 لب، اونگه قره ب:

- منه سیزدن آگن تاووق نی سؤیب، بوگون
 سیزگه گوشتی نی پیشیریپ بیدیره من. خدا
 حق، باشقه مېنی تینچ قۇیینگ، دېدی!!
 بونی قرهنگ که اوزاق قیشلاقده، عادی
 قیشلاقلیکلر ایچیده یوز بېرگن بو عجایب

عبرتلی واقعه، پایتخت کابلده زمانوی طرزده قوییده گی چه یوز بپردی:

نیمه بؤلدی یو معارف وزیرلیگی اوچینچی رسمی تیلر اوچون تیزده درسلیک کتابلر یازیلیب، چاپ اپتیسین دېگن فکرگه توشدی! وزیرلیک بو شاشیلینچ، بیراق آغیر ایشنی مشاورلردن بیریکه تاپشیریب، بو ایش تیزده یؤلگه قوییلیشی نی بویوردی!

مشاور اېسه، وزیرلیککه ایکی- اوچ آلیک آز مدته بیرینچیدن آلتینچی صنفگه چه درسلیک کتابلرنی یازیش قینلیگی و اینیقه بو تیللرده مؤفلر و منبعلر آزلیگی نی آیتیب، اولرنی آگاهلنتیرگن. لېکن وزیرلیک، کته دالر مبلغ عوضیکه بؤلسه هم، یپردن می، کؤکدن می قه یپردن بؤلسه هم مؤفلرنی تاپیب، کتابلر تالیفی نی اولرگه «اجاره» گه بپرینگ، دېگن بویروق نی بریددی!

شونده مشاور اوچینچی تیلر نینگ سناقلی ضیالی لر، شاعرلر و یازووچیلرگه تلفون آرقه- لی خبر بپریم، اولرنی اوشبو آغیر ایشنی بجریشگه چارلب، مجلس اؤتکزیدی. بو مجلسدن کپین ینه بیر- ایکی مجلس

اؤتكزىلىپ، بىرتە- اىكى تە مۇلف بو ايشنى
 بجريشگە تيارگرلىك بىلدىرىيدى!
 بونى قرەنگ كە، آز مدت ايچىدە دالرلىك
 كتە حق الزحمە بېرىلىش خبرى تېزدە بوتون
 مركزگە ترقهلىپ، حتا كە ولايتلرگە چە يېتىپ
 بارىيدى! شو بىلن بو تىللردە اۋزلىرىنى
 متخصص، يازووچى، مۇلف و شاعر دېپ
 كۇرستگن اۋنلې كىشى، خودى مامە قلدىراق
 پىتىدە بىردن قۇزى قارىنلر چىققىنى دېك پىدا
 بۇلىپ، حالىگى مسوول مشاور دفتريگە بىرىن-
 كېتىن كېلە بېرىدىلر!

مشاور، اىلگرى كۇپلېب علمى- ادبى
 سىمىنارلر، كنفرانسلر و محفللردە بولرلىنىگ
 كۇپلرلىنى يازووچى، شاعر و عالم صفتىدە
 يوزلرلىنى كۇرىش او ياققە تورسىن، حتا آتلىرىنى
 هم اېشىتمەگن اېدى! شو باعث، او بونچە
 همكار تاپىلىپ كېلگىنىدن هم خرسند بۇلىپ، هم
 حىرت و تشویش گە توشىيدى.

اېندى شونچە داوطلب مۇلفلر آرەسىدن اېنگ
 كوچلى و صلاحىتلىلرلىنى تىنلې آلىش اوچون،
 تجربەلى زىرك مشاور اولرلىنىگ هر بىرىدن انىق
 و ھرتامانلمە معلوماتلى ترجمە ھال، تحصيل
 سندلرى، تذکرە فوتوكاپىسى، اوچ قطعە رنگلى

عکس، يازگن کتابلر و مقاله لر فهرستی و ممکن بؤلگنده اصل نسخه سینی طلب قیلیب، بو «ياغلیق پروژه» نی «مناقصه!» طرزده اولرگه بېرماقچی بؤلیدی!

بونى قرهنگ که، آلدینلری معارف وزیرلیگی قیدیریپ- قیدیریپ، هر تیل اوچون بیر- ایکی مؤلف تاپالمه گن بؤلسه- ده، اېندی نه فقط هر تیل اوچون اؤن- اؤنلې مؤلف تاپیلیب قالدی، بلکه مرکز و ولایتلردن تاپیلیب کېلگن مشتاق مؤلفلر آره سیده حتا بیر نېچه لری آلدیندن بشارت بېریلگن دېک، ایلگريدن بیر- ایکی ته درسلیک کتابنی یازیب قؤیگنمیز، دېگن گېلریگه برچه لر حیران بؤلېب، آغیزلری اچیلیب قالدی!! هر حالده، بو ینگى مؤلفلر قطاری توزیلگن اوزون فهرستده، درسلیک کتابلر یازیب یورگن اوچینچی تیللر دیپارتمنتی نینگ بیز مؤلفلری هم بار اېدیک، البته.

او تمانده مشاور، بو خیلمه- خیل مؤلفلر نینگ اؤته اشتیاق و اصرارلریگه قره مه ی، اولر بیلن درّاو پروتوکل امضاء قیلیب، کتابلرنی تاپشیرمسدن، وزیرلیککه: اول بو «پروژه» گه پول منبع سینی تاپیب، کپره کلی پول سررشته

قيلينمه گونچه، مېن هېچ بير مؤلف بيلن بيتيم
توزمه يمن، دېب ايتيدى.

شو بيلن پول منبعى وزارتده گى تورلى
سېزىلرلى و سېزىلمس! (مرئى و نامرئى!) عامللر
و سېلرگه كؤره تاپيلمى، بو ايش بير- ايكي
آى، بلكه كؤپراق مدتدن بيرى وزيرلىك نينگ
توزگن كاغذلىرى يو برچه مشتاق مؤلفلر نينگ
ذهن لريده شوندهى معلق و معطل بؤلىب
قالگن! بيراق قيزىقىب داوطلب بؤلگن بيز
مؤلفلر هر كونى بؤلسمه هم هفته ده بير يا ايكي
قتله، دفترى شونداق قينه يؤل بؤييده بؤلگن
مشاور جنابلرى نينگ دفترلىگه باريب، حال-
احوال سؤره شگندن سؤنگ، البته كه كتابلر
تأليفى مسأله سى قندهى بؤلدى، دېب سؤره ب
تورردېك!

مهربان و كؤنگلى آچىق مشاور هم اؤته
محبت و آچىق منگلهى بيلن بيزنى چاى-
چاكلت بيلن كوتىب آلىب، مهمانوازلىك
رسمى نى بجا قىلىب، يقين كونلرده خدا
خواهلسه وزيرلىك پولنى تاپه دى، دېب
كونگلىمىزنى كؤترىب تۇق قىلردى!

پول مسأله سى يېچيلمى گنى و وزيرلىك
نينگ بو تۇغرىده گى يوزه كى بؤش وعده لرى،

باريب- باريب بيزلرده شو «ياغليق پروژە» نينگ
 عملگه آشيشيگه شک و شبهه توغديره باشلەد-
 ی! بيراقي «ناميد شيطان!» و انسان ذاتی اميد و
 ارمان بيلن تيریک. شو باعث، بيزلر هم «ياغليق
 پروژە» نينگ وعده سی چؤزيلگنی گه قره مه ی،
 اميدميزنی اوزمه دیک و هر هفته مشاور صاحب
 دفتریدن موضوعنی خبر آليپ تورديک! بولردن
 تشقري، مشاور جنابلری نينگ آيتيشيچه، کبچه
 يو کوندوز او کيشی نينگ تيلفونی جيرينگل
 توريب، ولايتلرده گی داوطلب بؤلگن مؤلفلر هم
 کتابلر تاليفی موضوعی نی او کيشی دن سؤره ب
 تورر اپکنلر!

بونى قرهنگ که، مشاور صاحب نينگ
 دفترليگه باريب، حال- احوال سؤرهش،
 چاي- چاکليت پيب- ايچيش و «کتاب»
 مسأله سيدن خبر آليش، باريب- باريب بيز
 داوطلب مؤلفلر اوچون عادتى حالگه ايله نيب
 قالدی! يعنى يکه مهن اېمس، بلکه مرکزده گی
 برچه داوطلب مؤلفلر و حتی بيران يوموش بيلن
 مرکزگه کهلگن ولايت داوطلب مؤلفلری هم
 قچان که شهرگه چبقيب، چرچب- هاريب
 قالگنده، هارديق چيقريش اوچون اېنگ قوله ی
 و مناسب يېرنى مشاور صاحب نينگ اداره سی

بیلیب، حالیکي تاووق ساتگن رند و چالاک قیشلاقی آدم کبی مشاور صاحب نینگ اداره سیگه باریب، اول او کیشی بیلن یخشی حال- احوال سؤرهشیب، کپین «کتاب» مسأله سی حقیده بیر- ایکی اغیز سؤزلب همده مهمانئوازلیک یوزهسیدن او کیشی لطف ایتگن چای- چاکلیت لرنی «نوش جان» قیلیب، چرچاغنی چیقردیلر!!

شوندهی قیلیب، معارف وزیرلیگی چؤنککلیمیزی پوچ ینغاق بیلن تۆلدیریپ، برچه بیز مؤلفلر، کتاب تألیفی مسألهسی نینگ «یاغلیق پروژة» سیدن مایوس بؤلگن بۆلک هم، بیراق چرچاق و هاردیق چیقروماق اوچون یا که ضرورت یوزهسیدن شهرگه چیققنیمیزده، قندهی بۆلسه هم، البته که مشاورصاحب نینگ دفتریکه باریب، اول «کتاب» مسألهسی حقیده بیر- ایکی اغیز سؤزلب، او کیشی لطف ایتگن چای- چاکلیت نی ییب- ایچیپ، کپین اویاق- بویاقدن سؤز آچیپ، شو بیلن چرچاق چیقرب توریب بیز!!

ایندی، فقط گپ اؤزیمیزده قالسین، «کتاب» مسألهسینی سؤرهش و چای- چاکلیتلردن بهره- مند بؤلش انچه وقتدن بیری همان دوام ایتیپ

کېلما قده، بېراق حالېگه چه مشاور صاحب او شه
قلبي پاک قيشلا قلېک آدمگه او خشب، بيز
داو طلب مؤلفلر نېنگ اصل مقصديميزنی پېقه-
گنی چه یوق، شيکیلی! خدا قیلسین که کؤپ
مدت لرگه چه پېقه مه سین - ده!!

کابل - جوزا 1386

• اۋچاغى ھىم بوزوق!

بىر يىلى قىشدا، مېن و بىر گروھ ھىرمندلر
 تىرمىز شىھرىگە ھىرى سىفرگە بارگىن اېدىك.
 تىرمىزدا بىزنى جدا يىخشى و قىزغىن كوتىب
 آلىب، شىھرىنىگ اېنگ يىخشى و لوگىس
 مېھمانخانىلارنى بىرىدە جايلىشتىرىدىلر. ھوتلىدە
 ھىر ايككى كىشى بىر اتاقدا جايلىشتىرىلدى. تىصادفاً
 مېن دۇستلىرىمىزدىن بىرى، قارنى دايم دىملىق نىفخ
 و باد صادىر قىلەدىگىن كىشى بىلەن اتاقداش
 بۇلىپ، قالدىم! مېن كېچەلرى اتاقداش قۇلىدىن
 جدا قىيىنەلىپ، نىمە قىلىرىمنى بىلمىس اېدىم.
 دىرەزەنى آچەي دېسىم تىشقىرى ساوق، آچمەسىم
 اتاقدا نىفس آلىش قىيىن اېدى! خىلص، دۇستلىك
 و مىسافىرچىلىك حق و ھىرمىتى اوچون نىمە
 بۇلىسە ھىم تىشنى تىشگە قۇيىپ، اۋتە ھىوصلە
 مىندلىك بىلەن چىدەپ توردىم.

ميزبانلر تمانيدن عزتدارچيليك و مهماندارچيليك جدا زؤر و عالي اېدى. اوچ وقت مكلف ضيافتلرده بؤلر اېديك. بوني قره-نگ كه، مهمانلر اوچ وقت: اېرته، توش و آقشام توكين- ساچين ضيافتلرده تورلى تومن طعاملر و ايچيمليك لرنى كؤپ يېب، كؤپ ايچيب، كؤپلرى نينگ معدهلرى آغريب، ايچ-لرى بوزيلىب قالدى!

مهربان ميزبانلر يميز بو حالنى كؤريب تشويش كه توشديلر و مهمانلرنى دوالش اوچون درآو بير داكتر چقىرديلر. داكتر كېلىب اتاق مه-اتاق يوريب، برچه كسل بؤلگن مهمانلرنى معاينه قىلىپ، دوا بېرىپ كېلدى. نهايت، نوبت بيزنينگ اتاق يميزگه هم يېتىپ، داكتر كېلىپ اتاقداشيمنى معاينه قيله باشلهدى. داكتر كسلنى يىخسى معاينه قىلىپ، اونگه:

- سيزنينگ آش قازانينگيز (معدهنگيز) بوزيلىپ، يىخسى ايشلمه ي قالىبدى! دارى بېره من، يېسنگيز انشاءالله تېزده ساغله سيز، دېدى. شونده مېن داكترگه قره ب:

- داكتر صاحب، بو كيشى نينگ فقط آش-قازانى اېمس، اوچاغى هم بوزوق و يىخسى ايشلمه يدى. مېن اونينگ اوچاغيدن عذابده

من! لطف اېتىب او كيشى نىنگ اوچاغىنى هم
 بيرار چاره سىنى كۆرىنگ، دېدىم!!
 داكثر اوچاق معنى سىنى توشونمەي، تىلماج
 (ترجمان) دن ياردم سۆره ماقچى بۆلدى، لېكن
 مېنىنگ معنى لى ايلجەيىب تورگنيم و اتاقداشيم
 نىنگ غضبىدن تۆلە كۆزلىرىنى كۆرىپ، هزليم
 معنى سىنى توشونىپ، كولىب چىقىپ كېتدى!

سرپل - ياز، 1384

• يادداشت يازىش كىلىكى!

يادداشتلارنىڭ تورلار جودە كۆپ. ھالى
مېن ھكايە قىلىپ بېرەدىگن تورىنى كۆپلەنگىز
كۆرگن بۆلىنىگىز ھەم، لېكىن مېن كى قىيىلىپ،
ضرر كۆرمەگن بۆلىشىنىگىز مەكەن.
قەندە دېيىسىز مې؟

اونە، ھاضر آيتىپ بېرەمەن.
بىر آقشام ھاتىن- بالەلرەم بىلەن اويگە
كېلىك، اېشىككە «استاد سىزنى كۆرگنى
كېلدىم، يۇق اېكەن سىز- آى بالە» و «سىزگە
ايشىم بار اېدى، افسوس كۆرالمەدىم!-
اۋراقچى» و «مېنگە بىر تېلفون قىلىنگ!-
باتورىگ» دېپ، يازىلگن اوچتە يادداشت

قاغازى قىستىرىلگن اپكن. اولرنى آلىب اوقىب،
اويگە كىردىك.

باشقە كۈنى اويگە كېلىم، آپاق بۇيلىگن
اېشىگىمىزگە خودكار بىلن «كېلىك يۇق
اپكن سىز- تىنمىس بېگ» و «دىدارىنگىزگە
مشتاق بۇلىپ كېلىم، كۈرالمەي كېتىدۇ-
اىپچىل» دېيىپ، يازىلگن ايكى سطر يادداشت
ھەمدە كلىد تېشىگىدە ھەم بىرتە يادداشت قاغازنى
كۆردىم. بو يادداشتلارنى شۇنچە كە اوقىپ، پروا
قىلمىسدىن اويگە كىردىم.

بىر نېچە كۈن اۋتىپ كېچىقرون ايشدىن
كېلىپ، كلىد بىلن اېشىكنى آچە تورىپ قرەسم،
اىلگىرىگى يادداشتلار تگىدە يەنە تۈرتتە يادداشت:
ايكى تە سى مېنگە و قالگىنى ھەم اۋغلىم گە
يازىلىپ، يازوچىلار بىزنى كۈرالمەي كېتىگن لرىنى
كۆك و قىزىل خطلار بىلن بىلدىرگن اپكن لر.
بولردن تشقىرى ايكىتە قاغاز يادداشتى ھەم
قىستىرىلگن اېدى!

بو اېندى قندەي گپ؟ «ياماننى اۋرتاغى
كۆپ بۇلەدى» دېگن لرىدېك، بو اۋرتاقلار
اېشىگىمىزنى يادداشتلار دفتىرى دېيىپ، اۋىلىپ مى-
لر! دېيىپ، اۋزىمگە- اۋزىم سۇراق بېردىم.

کونلر اۋتیب اېشیککه یازیلەدیگن یادداشتلر
سانی و توری کۋپەییب، اېندی برچە اۋرتاقلر
حتی «درست- قوروق» و «کتە- مته» آدملر هم
باشقەلرگە اېرگەشیب، قاغازگە اېمس، فقط
اېشیککه یازر اېدیلر! بلکه اولر قاغاز اۋرنیگە
اېشیککه یازیش معمول و کپرهک، دېب اۋیلەگن
دورلر شېکیلی! نیمە سینی ایتەسیز، بارە- بارە
یادداشتلر تۋلقونلری اېشیکدن یان دېوارلرگە هم
تاشیب اۋتدی!

هە دۋستلر، بیر وقت قرەسم کونلر اۋتیب،
آپاق چیراییلی بۋیلگن اېشیک و دېوار رنگ بە-
رنگ تورلی مضمونده گی یادداشتلر بیلن لیق
تۋلیب قالیدی!

بو برکە تاپکور یادداشت یازوچی مخلص و
اۋرتاقلر نېگە اېندی کپلر پیتلرینی بیلەمە،
کۋپینچە عیناً برچە عایلە اعضالری ایش و
اۋقیشده بۋلگن پیتده بیزنی یۋقلب کپلیب،
اېشیک و دېوارلرنی اۋز یادداشتلری بیلن افلاس
قیلەدیله؟!

بولرینینگ اگر یوزلریگە تارتسک، خفه
بۋلسەلر. ایتەمسک بو اینچلی حال دوام اېتسە.
چیندن هم عجیب بیر وضعیت گە دچار بۋلگن
اېدیك.

قیزیغی شو که بو یادداشتلرنینگ ایریم لری
 هر بیر اؤقیگن کیشی اوچون هم قیزیق ابدی؛
 مثال اوچون، خاتینیم نینگ بیر دوگانه سی
 شونده ی یازگن ابدی: «دوگانه جان، ابرته
 چهارشنبه کونی بؤریخال نیکی ده دېگچه گه
 خبرمیز. ساعت 10 ده بیرگه کپته میز!».

یا قیزیم نینگ بیر صنفداشی بونده ی یازگن
 اپکن: «تؤقوو سیخ لرینگنی ابرته گه اؤزینگ
 بیلن آلیب کپل!»

برچه سیدن اپنگ قیزیغی «مپن سپنی سپوه-
 من!» دېگن یادداشت ابدی. برچه عایله
 اعضالری، (گپ اؤزیمیزده قالسین، حتی اؤزیم
 هم!) بو چیرایلی عباره نی کیم دیر مېنگه
 یازیبدی دېب اؤیل، شیرین خیال لر بیلن یورر
 ابدیک! بیراق ایشانینگ، بوکونگه چه بونی کیم و
 عایله میزنینگ قه ی بیریکه یازگن لیگی معلوم
 بؤلمه دی! لېکن بونگه قره مه ی، حالی هم عایله-
 میز اعضاسینینگ هېچ بیرى اوشبو یازوو بلکه
 «هزل دیر» دېگن نرسه نی اصلا خیالیگه هم
 کپلتیرگیسی کپلمه ی، شیرین خیال لرینی بوزگیسی
 - یؤق!!

ینه بیر قیزیغی نی اېشیت سینگیز حیران
 قالیشینگیز ممکن. بیر چله سواد گدای: «هرکون

كېلەن ئايدە يۇق سىزلەر. بىرەر كۈن ھەم ئايدە
بۇلىپ، خەدا يۇلىگە مېنگە بىر نېمە خىر
قىلىنغىلەر» دېپ، يازگىن ئېكەن!!

ئېنگ يامانى شو بۇلدى كە، كىچىك ئاۋغلىم
ئېنگ شۇخ و ئادىسىز ئورتاقلىرى قىلم بىلن
ئېمىس، بىلكە مېخ مى، سىخ مى يا كە كىلد بىلن
دېوارگە ئويىپ، ئۆز يادداشتلىرىنى يازگىنلىرى مېنگە
جودە ئالم قىلىپ، ئىسبىلىرىمنى ئىنگ قىلدى.

قىسقىسى، مېن كىمى كە زىنە مىزدىن
توشىپ- چىقسە باشقەلەرگە ئېرگەشەپ، دېوار يا
ئېشىگىمىزگە بىر نېمەنى يازىلىشى كۇيا ضرور
دېپ ئويلىسە كېرەك، دېگەن خىيالىدە توشىپ ئېدىم!

باشىڭىزنى ئاغرىتمەيىن. گپ شو كە كۆپ
ئۆتمەي بوتون ئېشىك بىلن يان دېوارلىرى،
دېدارىمىزگە مۇشتاق بۇلىپ، بىراق ئېرىشەلمەي
يۈرگەن دۈستلەر و مۇخلەس ئېرىمىزنىڭ تۈرلى
يازما و ئويما يادداشتلىرىدىن ئۆلىپ تاشدى! مېن
ئېسە، ئۇزاق- يېقىندىن كېلەدىگەن مېمانلار ئالدىدە
ئايتىگە قالمەيلىك دېپ، بۇياقچى (ئىنگىمال)
ئاجارە قىلدىم و ئىچە مۇبلەغ سىرفىلەپ، ئېشىك بىلن
دېوارلىرىنى بۇيىتىپ، پاكىزە قىلدۇردىم!

بۇنى قىرەنگە كە، كىشى مۇجبۇر بۇلگەندە ئى-
ئى ئىشلىرىگە قۇل ئورمەيدى دېيىسىز! بىز مۇھىت و

اولوسيميزنينگ عادتلريگه تۇغرى بۇلمەگن،
 دهليزده اېشىگيميز يانیده ايکي خانهليك
 مخصوص بير تېمير قوطيچهنى تيارلب، دېوارگه
 اۋرنتدیک. بيرته سیده بير پنسل و نېچه پرچه اق
 قاغاز قۇيدیک. ايکينچىسى هم يازيلگن
 يادداشتلر اوچون اېدى. قوطيچه نينگ تپهسیده
 اېسه «يادداشتلر قوطيسى» و اونينگ تگیده
 میدهراق خط بيلن «التماس، بوندن بويان
 قاغازگه يادداشت يازيب، قوطيچهده قۇيىنگلر!»
 دېب، يازيب قۇيدیک!

هه، عزيز اۋقو وچيلر، بيز اېندى انه شوندهى
 بير بدعت نى قىليب، بيزنى كۈرگنى كېلهديگن
 دۈستلر و مخلص لريميزدن، بيز ايستهگن نرسه-
 گه رعايت قىلىش لرینی اميد و اضطراب بيلن
 كوتيب تورييميز!

کابل - عقرب 1385

• ایت، ایت گه بویورور،...!

ياز فصلی نینگ اپنگ ایسیق کونلریده، بیر
کیشی مهمانخانه سیده بیر عزیز مهمانی بیلن
صحبت لشیب اؤلتریکن اېمیش. شو یېرده میزبان
نینگ بېش ته قد و نیم قد اؤغیل و اؤغیلچه لری
هم یانمه- یان قطار اؤلتریب، اولرنینگ
صحبت لریگه قولاق سالماقده اېکن لر.

بیر آز وقت اؤتگچ مهمان چنقب سوو
ایچکیسی کېلیدی و میزبان دن ایچیملیک سوو
سؤره بدی.

میزبان اېسه، کؤز اوستیگه دېب، یانیده
اؤلتریکن تونغیچ اؤغلی گه قره ب:

- بار، مەھمانگە سوو كېلتىر! دېدى.
 كتە اۋغىل يانيدە اۋلتىرگن، اۋزىدن كىچىك-
 راق اوڭەسىگە سوو كېلتىرىشنى بويورىيدى!
 ايكىنچى اۋغىل ھەم يانيدە اۋلتىرگن اوڭە
 سىگە و او ھەم بۇلسە اۋز نوبىتىدە اۋزىدن
 كىچىك راق اوڭەسى، يعنى عايلە نىنگ
 تۇرتىنچى اۋغىگە بويورىيدى!
 تۇرتىنچىسى ھەم اۋزى يارمەي، ھەممىنى
 اوڭەسى، يعنى اۋى نىنگ اېنگ كېنجەتايى گە
 اۋتكەزىپ:

- تور، بارىب مەھمانگە بىر جك ايچىملىك
 سوو كېلتىر، دېدى!
 شۇندە كىچكىنە بالە ھەم يىغى سىرەب آتە-
 سىگە قرەب:
 - آتە جان، مېن سوو كېلتىرالمەي، بارىب
 اۋزىنگىز سوو كېلتىرىنگ دېب، زارلىب التماس
 قىلىدى!!

سرپل - ياز، 1384 ش.

• تیش آغریق

یریم کچه سی کوتیلمه گنده خاتینیم نینگ آخ
و وای نالشلری بیلن شیرین اویقودن اویغانیب
کپتدیم. اولیده خاتینیم عادتیکه کوره اویقوسیده
ینه الجیره ب، آله نیمه لرنی گیره یاتیدی دپ،
اویلب من. بیراق اوزیمگه کپلگونچه اونینگ آخ
و وای لری بلندراق و تکرار بولیب، وضعیت
نینگ حقیقی لیگی و کپسکین لیگینی انگلتدی!
مپن اؤرینمدن توریب، نیمه گپ؟ دپ
سؤره سم، او:

- نیمه گپ بۇلر اېدى. سبیل قالگور تیشیم
ینه لوقیللب آغریققه کیردی، دېدی و سۆزینی
ینه اونینگ آخ و وای نالشلری باسیب کپتدی.
مېن اېسه اونگه: حوصله قیلینگ، منه آسپرین
یا پره سیتامول بېره من، خدا خواهله سه آغریق
قالر و اېرته نینگ اؤزیده انشاءالله داکترگه باره-
میز، دېدیم.

کېچه سی اېرته گه چه ینه تیش آغریق نېچه
قتله بېچاره خاتینیم نینگ اویقوسی و تینچی نی
و او اېسه مېنینگ اویقوم و تینچیم نی بوزدی!
اېرته سی توشدن سۇنگ ساعت ایکی لرده
اویمیز یقینیده گی رسته دکانلر تامان باردیک.
بو رسته دکانلر یۇل نینگ بیر تامانیده واقع
بۇلیب، 60 گه یقین تورلی سودا دکانلری
جایلاشکن. دکانلر نینگ دیپرلی یریمی دواخانه و
راهنمای معاملات دېسم، اصلاً مبالغه اېمس!

مېن و خاتینیم رسته نینگ تیپه سیده گی لوحه-
لرنی بیرین- کپتین قره ب، تیش داکترینی
اختریب باردیک. بیرینچی تیش داکترینی
تاپیب، دواخانه آرقه سیده گی معاینه خانه سیگه
کیریپ بارگنیمیزده، قرانغولیک طفیلی دېوارلرنی
پشه لب، یۇلیمیزنی زۇرغه تاپدیک. کؤزیمیز
قرانغولیککه یخشی اؤرگه نیب، تار دهلیز

آخىرىدە بىر مېدە جنرىتور بىلەن بوكىلىپ اورىنىپ
ياتىگەن بىر كېمىسە، داکتر صاحب بارمىلەر؟
دېب سۈرەدىك. او كېمىسە اېسە:

- مېن اۋزىم داکتر مەن، نېمە ایشىنگىز بار؟
دېب سۈرەدى.

خاتىنىم جەنگە رومالچەسىنى باسىپ تورگەن
ھالدا، ئالەش بىلەن: داکتر صاحب تېشىم كېچە-
دەن بىرى ئوقىلىپ آغرىيدى، دېدى.

- ھېچ قېسى يۇق، چىدەنگە. انشاءاللە بىرار
چارە قىلرمىز.

- وای داکتر صاحب، تېش آغرىق گۈر
عذابى اېكەن، بۈنگە چىدەب بۇلەدىمى؟!

- كېچىرەسىزىلەر، جنرىتور ایشلەمەي قالدى.

بىزنىڭ ایشىمىز عموماً برق بىلەن. برق سىز
كۆردىك بۇلىپ قالىپ، ھېچ ایش قىلالەمەي مىز!
اېندى شو يېردە بىر آز كۈتىنگىلەر، اورىنىپ

تورىب مەن بىلگە ایشلەپ قالەر، دېدى!

بىز اېسە ناچار كۈتدىك. بىراق 25-30
دەقىقە اۋتىپ ھەم داکترنىڭ جنرىتور بىلەن
اورىنىشلىرى نەتىجە بېرمەدى.

مەيىنە خانە دواخانە نىڭ آرقەسىدە بوتۇنلەي
قارانغۇ يېردە اېدى. ياروغلىك سىز كىلىنىڭ

آغزیده گی تیشلری او یاققه تورسین، حتی یؤلنی
تاپیش هم قیین ابدی!

بیز او یپردن بیر عمللب تشقریگه چیقیدی.
کته بیر نقاشلیک کؤرگزمه ده خودی قطار
آسیلیب قوییلگن نایاب تابلولرنی قیزیقیب
تماشا قیلیب یورگندېک، دکانلر اوستیده گی
تورلی رنگ به- رنگ لوحه لرنی دقت و مراق
بیلن قره ب کتیدی و کؤپ اؤتمه ی ایکینجی
تیش داکتری نینگ لوحه سینی اوچره تدی. دراو
خاتینیم بیلن معاینه خانه گه کیردی.

بیزنی بیر خدمتچی قرشی آلیب، داکترگه
کېلگنی میزنی بیلگچ، بیزگه:
- داکتر صاحب بوکون ایشله ی آلمه یدیلر!
دېدی.

- نیمه اوچون؟!

- چونکه اؤزلری قتیق تیش آغریق بؤلیب،
تیش داکتریگه کتگنلر!

بو سؤزنی اېشیتیپ، مېن خاتینیم گه و او
اېسه مېنگه حیرت بیلن معنالی قره ب، یېلکه-
لریمیزنی قیمیرلیتیب چیقیدی و ینه لوحه لرگه
باقیب کېته بېردی.

بیر نېچه دکاندن سؤنگ ینه بیر دواخانه
قرشی سیگه یېتیدی. دواخانه لوحه سی تېگره-

گیده زیچ قیلیب اؤرنه تیلگن داکترلر نینگ لوحه-
لری آره سیده بیر تیش داکترینی هم اوچره تدیک.
دواخانه یانیدن تخته لر بیلن اجره تیلگن مین
یؤلکدن اؤتیب، بیش- آلتی اتاقچه لر آره سیدن
تیش داکتری نینگ معاینه خانه سینی تاپدیک.
افسوس که داکتر بوکون قیسی دیر سبب گه کؤره
کېلمه گن اېکن.

بیز او یپردن چیقماقچی بؤلگنیمیزده، او
یپرده کی خدمتچی:

- خیریت! نیمه گه درّاو کېته یاتیب سیزلر؟
دېب سؤرده ی.

- تیش داکتریگه ایشیمیز بار اېدی، لېکن
بوگون کېلمه گن اېکن!

- او کېلمه گن بؤلسه، منه باشقه لری بار-
کو!

- اولر تیش داکتری اېمس- کو!
نیمه فرقی بار. اولر جوده زؤر! هرخیل
کسللیک لرنی بيله دیلر و دواله ی آله دیلر. باشقه-
یپرگه آواره بؤلیب نیمه قیله سیزلر، بېگانه
قیلمنگ!!

بیز اېسه اونینگ بو معنالی سؤزلریگه هم
کولگیمیز و هم اچّیغی میز کېلیب، اونگه جواب
بېرمسدن چیقدیک. رسته نینگ یریمی گه یېتیب،

لوحه لرگه قره ب باره یاتیب، ینه بیر دواخانه
قرشی سیگه کپلدیك. دواخانه لوحه سینینگ
تېگره گی و حتی دېوارلری تورلی کسللیك
داکترلری نینگ لوحه و یازوولری بیلن لیق تۆله
ابدی!

شونچه آواره لیگیمیزگه قره مه ی، شونده
عجایب بیر نرسه نی کشف ایتیش گه اېریشدیک.
یعنی داکترلر نینگ معاینه خانه سینی تاپیش
اوچون فقط دواخانه نی تاپسك یېترلی اېکن!
کشفیمیزگه کۆره هر بیر دواخانه آرقه سیده گی
نسبتاً کتھ راق پس خانه سینی یوپقه تخته لر بیلن
بیر نیچه اتاقچه گه بۆلیب، هر بیر اتاقچه نی بیر
داکترگه معاینه خانه قیلیب بېرگن اېکنلر.
اولر نینگ برقی و کرایه سی هم دواخانه اېگه -
سینینگ ذمه سیگه اېکن!

قیسقه سی شوکه، بیز تۆرتینچی تیش داکتری
نینگ معاینه خانه سینی تاپیب بارگنیمیزده،
اونینگ افلاسلگی و اسباب - انجاملری نینگ
اېسکی لیگی و ناپاکلیگی نی کۆریب آغزیمیز
آچیلیب قالدی! نخات که پایتخت و اینیقه
مکروریان دېك شهر نینگ مدرن یېریده شونداق
معاینه خانه لر و شونچه لر افلاسلک بۆلسه،
دېگن نرسه کؤنگلیمیزده کېچدی.

خاتينيم افلا سليکدن جیرکنه ديگن. شو
باعث، درآو وی- وی نیمه بلا اپکن دېب، آرقه-
گه چېکیندی و ایکله میز او یېردن خودی بلا
قاوله گندېک قاچیب چیقديک!

- اپندی بیز رسته نینگ قریب اداغیگه یېتیب
بارماقده اپدیك. دکانلر لوحه لریگه قره ب باره-
یتیب، بیر یېرگه یېتگن زهاتی ایکله میز برق
آلگندېک تقه توریب قالدیک! بونینگ سببی نی
درحال بیلگن دورسیز! هه، تۇغری
توشیندینگیز. بیز بیر دواخانه قرشی سیگه یېتیب
کېلگن اپدیك! ایلگریگی کشفیمیزگه کۆره بو
دواخانه نینگ لوحه سی تېگره گیده، بیر قنچه
داکترلر نینگ میده- کته تورلی لوحه لری
کۆزلرنی قمیشتیرر اپدی!

بیز شونچه لوحه لر آره سیدن تېزده بیر تیش
داکتری هم بارلیگی نی بیلیب آلدیک و بیملال
دواخانه تامان یؤل الدیک. بو قتله علیحده
یؤلدن اپمس، بلکه دواخانه ایچیدن آرقه سیده-
گی بیر تار و قرانغو یؤلککه اؤتیب باریش کپرهك
اپدی!

هه، شونداق قیلیب بیز تار یؤلک آرقه لی، تار
دهلیزچه (بلکه بونی هم یؤلک دېسک بؤلر!) گه

اۋتیب، شونینگ آخریده جایلشگن تیش داکتری
معاینه‌خانه‌سینینگ قرشی سیگه باردیک.

ایلگری آیتگنیمیزدېك، بو بیر دواخانه نینگ
نسیئاً کینگ راق پسخانه‌سی بۇلیب، اونى یوپقه
تخته‌لر بیلن چمه‌سی آلتى اتاقچه‌گه بۇلیب، هر
بیرینی بیر داکتر اۋزیگه معاینه‌خانه قیلیب آلگن.
اوچ معاینه‌خانه تار يۇلك نینگ بیر یاقى و
اوچته قالگنى اېسه باشقه یاغیده جایلشگن. بو
معاینه‌خانه‌لر و اۋرتەلریده‌گى تار و پیریم قرانغو
يۇلك خودى قماقخانه‌لرده‌گى اشدی جزاگه
محکوم اېتیلگن مجرد سلول لرگه اۋخسر اېدی.
بیراق ایکله سینینگ فرقى شونده اېدی که،
قماقخانه سلول لری اغیر جزاگه محکوم
اېتیلگنلر جایی بۇلسه- ده، بو بیر کسل بۇلیب
شو داکترلرگه کېلیش‌گه مجبور بۇلگن
شۇرپشانه لرنینگ جایی اېدی!

قیسقه‌سی شوکه خاتینیم بیلن مېن آلدین مه-
کین تیش داکتری‌نینگ معاینه‌خانه‌سیگه
باردیک. ایشیک آلدیده بیر یاش کیشی بیزنى
ایلجه‌ییب قرشی آلیب:

- مرحمت، کېلینگلر! دېدی.
خاتینیم سلولچه (کېچیره‌سيز معاینه‌خانه-
چه!) گه کیردی. بیراق مېن هم کیرماقچی

بۇلگنيمده قره سم معاینه خانه تارلیگی باعث امکان یۇق ایدی! اما بیر قره شده، بو معاینه- خانه چه نینگ اۆزی و اسباب- انجاملر طبابت حفظ الصحه سینینگ هېچ بیر نورم و قاعده- لریگه تۇغری اېمسیلیگی نی درآو بیلیب آلیش قیین اېمس ایدی.

مین بیلن خاتینیم تیش داکترینی آق چین کینگن، بۇیینیگه گۆشك و باشیگه اېسه تیش داکترلریگه خاص آئینه چه بار دېب اویلب، بیزنی ایلجه ییب کوتیب آلگن آدمنی، کسللرگه نمره بېریب، اولرنی نوبت مه- نوبت داکتر قاشیگه اۆتكزيب ییباره دیگن خدمتچی دېب اویلب، اوندن:

- داکتر صاحب بارمی لر؟ دېب سؤره دی خاتینیم.
- کېچیره سیز خانم، کمینه اوزیم تیش داکتری من! دېدی.

خاتینیم اونى و معاینه خانه سینی کۆریب، جیرکه نیب ینه آرقه گه چېکینیب، باشقه داکترگه بارماقچی بۇلدى. بیراق، مین اېسه اونگه مانع بۇلیب:

- نیمه داکتردن داکتر خۇشله ی سیز! بیر باشدن کۆریب کېلدىك، برچه سی بیر گۆر اېکن!

نه چاره، اپندى اوزگه علاجيميز يۇق. رسته
اداغيگه يېتىپ، كون هم باتيب كېچ شام بۇليب
قالگن. نيمه بۇلسه هم توكل قىليب شو داکترگه
قرهتيب، تيش آغريق و اويقوسيزليكدن قوتيليش
كېرەك! دېدىم.

- بېچاره خاتينم يوره گى بۇلر- بۇلمس
مېنينگ اسراريم طفيلي كۇندى و داکترنينگ
كۇرستمەسى بيلن مخصوص چوكى گه
اۇلتيردى. مېن اېسە يۇلكده تورديم.

بىر- ايكي دقيقه اۇتگچ، خاتينم مېنى
چقىردى و معاینه خانه ده مېن اوچون هم اۋرىن
تاپىلگىنىنى آيتدى. مېن اېسە:

- او يېرده زۇرغه ايكي آدم گه جاي بار، مېن
قندهى قىليب سيغه من، دېدىم!
شونده داکتر كوليم سيره ب:

- فرقى يۇق، منە بورچكده گى، اوستيگه
عيالينگيزنينگ دستكول و نرسه لرى قۇيىلگن
قوطيچه نينگ اوستيگه اۇلتيرسنگيز بۇله دى،
دېدى!

مېن اېسە داکتر بيلن دېوارگه سورتىليب،
زۇرغه داکتر كۇرستگن اۋرىنگه، خاتينم نينگ
نرسه لرىنى قوچاغيمده اوشلب اۇلتيرديم. شونده
داکتر:

- بو يېر نینگ تارليگی گه قره منگ. يوره کله
 کېنگ بۇل سين! دېدی کوليم سیره ب.
 مېن اېسه ناچار: هه، شوندهی! دېب قۇيديم.
 شونده مېن داکتر، معاینه خانه و اونده گی
 اسباب- انجاملرینی بیر باشدن نظردن
 اؤتكزدیم. داکتر یاش کیشی، اېگنیده اېسکرگن
 دریشی، ساقالی اؤسگن، ساچلری اېسه تره لمه-
 گن پتیغ! کؤزلری نورسيز، بیراق باقیشی اؤتکیر
 و سینچکاو اېدی. تۆرت بورچک معاینه خانه چه
 نینگ دېوارلری کیرلیگی همده اونگه تورلی
 قاغازلر و اسکاچ تیپلر یاپیشتیریلگنی و هرخیل
 نرسه لر آسیلگن لیگی باعث، رنگی قندهی لیگی
 بیلینمس اېدی. تامی نینگ ایکی ته بورچکیده
 اؤرگومچکلر نینگ قلین اویى کؤرینیپ تورگن
 اېدی. دېوارلر بیرى نینگ یۇقاری سیده کیچکینه
 دریچه بۇلیب، اونینگ یریمی هم رنگی اؤنغیب
 کېتگن افغانستان نینگ نقشه سی بیلن قاپلنگن
 اېدی. دېوارلر نینگ بیریده بیر میخ گه کیرلیگیدن
 زؤرغه اقلیگی بیلینه دیگن داکترلر کییه دیگن بیر
 چین آسیلگن اېدی. داکتر نینگ سؤل قۇلى و
 کسل اؤلتیره دیگن چوکى نینگ باش تامانیده
 اېنسيز تخته اوستیگه قوطی- موطی لر، بوتلر
 همده حساب ماشینیدن آزگینه کته راق بیر برقى

آله قۇيىلگن اېدى. يانيمده و كسل چوكى-
 سىنينگ اياق تامانیده شفاخانه لرده گى كسللر
 الماريچه سىگه اۇخشش بير نرسه قۇيىلگن. بو
 درواقع داکترىنىڭ تيش برمه قىلىش، ارەلش و
 اېگاۋ (سوهان) لىش دستگاہسى اېکن. داکتر اېسە
 شو دستگاہ دن ميز اۋرنىگه هم ايش آلىپ،
 اوستىگه انبر، سىخلر، برمه پىللىرى، بير كىر
 گىلاسده استرلىزه قىلەدىگن سوو، ايچىده اېسە
 برمه و تيشنى كاۋلەدىگن اسبابلر باتىرىلىپ
 قۇيىلگن! داکتر چرخدار چوكىده اۋلتىرگن و
 قويىده اياغى نىڭ االدىده ساكت و جر بۇلىپ
 كېتىگن سىملر ياتگن. اتاقچه يىرىم قرانغو،
 گروپلر اۋچگن. فقط مېنىڭ اياغىم االدىده بير
 میده «پىك نىك» اۋتە كوچسىزلىك بىلن لىم- لىم
 يانېب، ازگىنە ايسىقلىك و ياروغلىك ترقىتماقده
 اېدى. اتاقچه انچه ساووق اېدى. شونده:
 - داکتر صاحب، اگر نقشه نى آلسىڭىز معاينه-
 خانه چه نگىز انچه ياخى بۇلر اېدى، دېدىم!
 - او يىرىنىڭ شىشەسى پارتلىشده سىنگن.
 آرقة تامان تېمىر پنجرە قىلىنگن و بو ياقدن هم
 شىشە اۋتكىزىپ بۇلمەيدى! دېدى داکتر.
 شو پىتده بير اۋسمىر بالە كېلىپ:

- داکتر صاحب، جنریتورنی هېچکیم چالان
قیلا لمه دی. اوزینگیز بارمه سنگیز بؤلمه یدی،
دېدی!

داکتر اېسه تېزده باریب، بیر- ایکی دقیقه دن
سؤنگ جنریتورنی چالان قیلیب کېلدى و
بیزلرگه قهره:

- بو جنریتور دواخانه نیکی. دواخانه و شو
یېرده گی معاینه خانه لرگه برق بېره دی. قچان که
ایشله مه ی قالسه، اونى فقط مېن حسابیگه
توشیب، چالان قیله آله من! دېدی. مېن اېسه:

- تخنیک ایشلریگه هم وقوفینگیز بار اېکن-
ده! دېدیم.

- هی، آز- ماز!

کېن داکتر تیشنی کؤریب، تؤلدیریش کپره ک
اېکن دېدی.

شونده خاتینیم اېسه:

- داکتر صاحب، عکس آلمس دن قنده ی
بیلینه دی؟ دېب سؤره دی.

- افغانستانه بیز داکترلر اؤرگه نیب، پیشیب
کېتگن میز. عکسگه حاجت یؤق. بیر قره شده
تؤلدیریه دیگن، اؤزیله دیگن یا دوالنه دیگن
تیشنی بیلیب آله میز، خطا کېتمه یدی! ایشانینگ!
سیزلرگه آیتسم، اغیزده گی تیش که کؤرینه دی،

شوندهى همكارلر يميز بار كه لاباتوار سيز و
عكس- مكس المسدن ايچكى كسلليك لرنى
تشخيص قىليب، دواله يديلر و كېرەك بۇلسە
حتى عمليات هم قىلە ديلر!

خاتىنىم اپسە اضطراب و تشويش بيلن:
- داکتر صاحب، سامانلر تعقيم قىلىنگن مى؟
قۇلىنگىزگە هم دستکش يۇق. ايدز- ميدز ياكە
باشقە بىرار كسللىككە يۇلىقمەي، دېدى!
- تشويش قىلمىگ خانم. بو يېردە ايدز-
ميدز نيمە قىلەدى. برچە ميزنى تېنگرى نىنگ
اۋزى اسرەيدى، البته!

شونده بېچارە خاتىنىم اۋتە اضطراب بيلن:
- آه تېنگرىم، اۋزىمنى سېنگە تاپشیردیم.
مېنى اۋز پناھىنگدە اسرە! دېب زارلندى و
قلىتيراق حالده آغزىنى آچدى.

داکتر اونىنگ قلىتيرەگنى كۇريب، كتە- مته
آدم نيمە اوچون قورقيب قلىتيرەي سيز؟ دېدى.
مېن اپسە: داکتر صاحب، بو قلىتيرەش
قورقوودن اپمس، بلکە ساوقاتگندن بۇلسە كېرە-
ك. معاینه خانه نگیز جوده ساوق اپکن! دېدیم.
داکتر اپسە ملامت آمیز، جیم توردی و برمه-
سىنى آلیب، غر- غر تیشنى برمه قیله باشلەدى.

شو چاغده داکتر نینگ اياغی قويیده گی سیم لرگه تېگېب، برمه سی ایشله مه ی قالدی.
داکتر برمه نی کسل نینگ اوستیگه قویدی و قويیگه بوکیلیب سیملرنی پشه لب، نهایت برق نی اؤرنه تیشگه موفق بؤلدى.

داکتر قۇلرینی یوومسدن تیشنی ینه برمه قیلیش گه باشله دی. 20-25 دقیقه اؤتگندن سؤنگ نهایت برمه کارلیک ایشلری اداغیگه یتیب، تیش گؤیا تۆلديریش گه تیار بؤلدى.
شونده داکتر بیزلرگه باقیب: لازرلی ماده بیلن تۆلديرسم 900 افغانی و عادى ماده بیلن 300 افغانی بؤله دی. لازرلی سی کؤپ وقت دوام ایتیب، جوده چیدملى دیر، دېدی!

خاتینیم مېن بیلن مصلحت لشیب، داکترگه:
- شو لازرلی ماده سیدن تۆلديرینگ! دېدی.
داکتر خوب بؤله دی دېب، حالیکى حساب ماشینى گه اؤخشش برقى دستگاه نینگ پیچ لرینی بوره ب، ایشگه تشله ماقچی بؤلدى. داکتر کؤپ اورینسه هم، بیراق دستگاه بیر- ایکی چینگ- چونگ تاووش چیقهریب، ایشله مه دی!
داکتر بیر نهچه قتله قۇلى نینگ کفى بیلن دستگاهنى اوریب، تیلی نینگ تگیده غودیر-

غودیر قیلیب، بیر نیمه لرنی آیتدی. شاید هم دستگانه‌نی سؤکدی!

قیسقه‌سی داکتر برچه اورینیش لریدن نتیجه آلمه‌گچ، بیزلرگه قره‌ب:

- بیلمه‌دیم نیمه بلا بؤلدی. توپّه- توزیک ایشلب تورگن نرسه، نیمه جن اوردی که عین ایش پیتی ایشله‌مه‌ی قالدی! خوب نه چاره، تخنیک- ده، نیمه هم قیله آله‌میز. ابدی عادی- راق ماده‌دن تۆلدیرسم میلی می؟ دبدی.

- میلی تۆلدیرینگ. آغریق قالسه بؤلدی! دبدی خاتینیم.

داکتر نه‌چه قوطیچه و بؤتلچه‌لرنی آچیب، اولرده‌گی نرسه‌لرنی قوشیب، قاریشتیریب، بیر آزینی کولنگن تیشگه قؤیدی. کپین اویاق- بویاغی نی اېگاولب تېکيسله‌دی و کسلگه تفلنگ! دبدی.

خاتینیم اؤرنیدن نیم‌خیز بؤلیب آغزیگه ییغیلگن بار تفی نی یانیده‌گی اېدیش‌گه تفله‌دی و ینه باشینی قؤییب، یاتدی.

داکتر تۆلدیریلگن تیشنی ینه بیر آز تېکيسلش اوچون کسل نینگ آغزیگه قره‌ب، قیره‌دیگن آله سینی تیشگه تېگیزماقچی بؤلیب قره‌سه، تۆلدیریلگن تیش بؤم- بؤش اېکن!

داکتر حیرتلیب، وای تیشگه قۇیلگن ماده
یۇق- کو! دېدی.

خاتینیم تیلی بیلن تیشینی لمس قیلیب
کۇرسه، چیندن هم داکتر قۇیگن ماده جاییده
یۇق اېمیش! شونده او هم اۋته حیرت بیلن:
وای نیمه بۇلدی، چیندن هم تیشیم بۇش- کو!
دېدی.

مېن اېسه اولرنی حیرتدن چیقارماقچی
بۇلیب:

- داکتر صاحب، تیشگه قۇیگن نرسه نگیز
تیشگه یخشی اۋرنشمه ی، تفلنگنده توشیب
کېتیدی. یخشی سی قیته دن تۇلديرینگ، دېدیم!
داکتر بیر آز خجالت چکيب، پيشانه تېرىنى
قۇلى نینگ ارقه سی بیلن اریتيب:

- هه، سۇزینگیز تۇغرى. تیشگه قۇیلگن
ماده قاتمىدن تفلندی- ده! دېدی. اصلیده
بونده مېن شاشقالاقلک قیلدیم. کمیده 5- 6
دقیقه کوتیشیمیز کپرهك اېدی. میلی،
کېچیرینگلر! قیته دن تۇلديره من.

قیسقه سی، داکتر ایکینجی قتله کولنگن
تیشنی تۇلديردی. 5- 6 دقیقه کوتیب، اونى
باشقه تیشلر بیلن همسطح قیلیب، تیکیسلىش
اوچون اېگاولش گه باشله دی. او ایش جریانیده

بیر نېچه قتلہ کسلدن تیش باشقه تیشلر بیلن
برابر بؤلديمی دېب سؤره گنده، خاتینیم تیکیس
بؤلمه گنینی ایترايدی.

مېنینگ یوره گیم سیقیلیب، چیدمیم طاق
بؤلیب:

- اپندی بؤلگن ایش بؤلدی. بېچاره داکتر
بار هنرلرینی خرجلب تیشنی تؤلديریب،
تیکیسله دی. او یاغی اپندی بیر نېچه کوندن
سؤنگ بلکه عادى بؤلیب، اورگه نیب کپترسیز،
دېدیم.

- داکتر هم بو طلبچن و مشکل پسند کسلدن
تېزراق قوتیلیش اوچون مېنینگ سؤزلیرمی
تصدیقلب، اونى کؤنیکیش گه اونده دی!
نهايت خاتینیم یوره گى بؤلر- بؤلمس خلُق-
تنگلیک بیلن کؤندی و داکترگه قره ب:
- فیسینگیز قنچه بؤلهدی؟ دېب سؤره دی.
- 500 افغانى!

- نېگه اپندی؟! سیز لازرلى 900 و عادى
سى 300 دېگن اپدینگیز- کو!
- مېن تؤلديرگن ماده بو ایکله سینینگ
اورته سى دیر. شو باعث 500 افغانى بؤلهدی.
اوندن تشقري تیشینگیز ايكى قتلہ تؤلديریلدی-
ده!

خاتينيم مېنگه، مېن خاتينيم گه و ايكله ميز
اپسه قرشيميزده ايلجه ييب تورگن داکتر گه
باقيب، ناچار او ايتگن فيس ني بېرديک!
داکتر تشکر دېب، هرپيت تکليف تاپيلگنده
مېن خدمتده من، کېليب تورينگلر، دېدی!
بیز اپسه داکتر بيلن خيرلشيب، معاينه خانه دن
چيقديک. يؤل بؤیى خاتينيم نينگ تيشی قيته
آغريمه سين و ايکينچى شونداق داکتر و عجايب
معاينه خانه گه ايشيميز توشمه سين دېب، خدادن
التجا قيلر اېديم!

کابل - قوس 1385

• جورابلر اَلْمَشْووی!

ملا اکه قلندروش و صوفی مشرب کیشی
 بؤلپ، شعر و ادب، اینیقسه تصوف و عرفان
 شیداسی ابدی. کؤپلب متصوف شاعرلرنینگ
 شعرلرینی اؤقیب، اؤزی هم گاه-گاه اولرنینگ
 شعرلریگه اؤخشه تیپ شعر یازیپ تورر ابدی.
 بولردن تشقیری، او دایم غیرمعمول و
 غیرمتعارف موضوعلر حقیده اؤیلپ، کؤپینچه
 غیرعادی نرسه لردن سؤزلر ابدی.
 شو یقین کونلرده او بیلن اوچره شیب
 صحبت قیلگنیمده، حیرتلنرلی بیر نرسه نی
 آیتدی. اونینگ آیتیشیچه، گؤیا او کیشی ایکی

روح بير بدنده بۇلىب يورر اپميش. يعنى اگر بير ملاکه بيز بيلن صحبت قىلىپ تورگن بۇلسه، ايکينچى ملاکه بازارلرده يا که دشتلرده كېزيب يورگن بۇلر اپميش!

بىرکونى مېن كيم نينگ دير ختم و خيراتى گه خبر بۇلىب، توشده او بيرگه باردیم و مهمانخانه ده اۇلتيرديم. شو چاغده ملاکه هم كيريب كېلىپ، مېنينگ يانيمده اۇلتيردى. حال- احوال سۇره شيب مونداق قره سم، ملاکه نينگ بير اياغيگه قره جوراب، ايکينچى اياغيگه اېسه اق جوراب كييلگن!

مېن اېسه، سېكىن ملا که گه كۆز ايماسى بيلن جورابلر نينگ المشيلگنى نى كۇرستديم.
ملا که كوليم سيره ب، اويالچنلىك بيلن:
- حيران من، بو جورابلر قه پېرده و كيم بيلن المشيلگن اېكىن؟! دېب، ايتدى.
مېن اېسه او كيشى گه:

- ملا که، تشويش قيلمىگ. جورابلر نينگ باشقه پاى لرینی ايکينچى ملا که كييب، شو حاضر بازارلرده يورگن بۇلسه كېره ك، دېديم!!

مزار شريف - جدی، 1384 ش.

• ینگى رىيس هم كىلدى!

كۆپ مىش - مىشلردن سۈنگ، نھايت رىاستىمىزگە تەيىن بۇلگن ینگى رىيس هم كېلدى. بىز اېشىتگن مىش - مىشلرگە كۆرە ینگى رىيس ايش بىلرمان، ابتكارلى و ذوقلى كىشى اېمىش و شو باعث، اداره مىز نىنگ برچە كارمىندلرى صبرسىزلىك بىلن كېلىشى نى كوتىب تورگن اېدىلر!

ینگى رىيس نى وزىرلىك باشلىغ لرىدن بىرى اۋزى بىلن آلىب كېلىپ، بىزلرگە تانىشتىردى. او، تانىتىش سۆزىدە ینگى رىيس نى خودى مىش - مىش لردەگى برچە اوصافنى، بلكە اولردن هم كۆپراق نرسە لرنى بىرمە - بىر آيتىپ، همە نى خرسند قىلدى!

معمولگه کۆره رياستيميز نینگ بير نېچه آدملىرى هم سۆزگه چىقىپ، ينگى ريس بيلن هر قنده ياردم بېرىشگه وعده بېردىلر. بولر آره- سیده اينىقسه «مدير چتاق بېگ» و «ميرزا پيغم چتک» دېگن ايکى كيشى نینگ سۆز و حرکتلىرى جدا قىزىق اېدى. بو ايکله همكاريميز رياستيميز نینگ جوده اېسكى و كهنه كار آدملىرىدن بۇلىپ، اينىقسه كېلگن- كېتگن برچه باشليغ لرگه دايمي خوشامدگوى و لگن بردار اېدىلر. حتا آيرىملر اولرنى رياستيميز نینگ «چهار كلاه» لريدن، دېب بيلردىلر! مجلسده مدير چتاق بېگ جرارلىك بيلن نوبتنى آلىپ، دېدى:

- مېن حرمتلى ريس صاحب جنابلىرىنى اوشبو وظيفه گه مقرر بۇلىش لرىنى چين كۇنگولدن تېرىكلپ، رياستيميزگه شوندهى عجايب و عاليجناب انساننى تعيين اېتيليشى نى تېنگرى تعالى نینگ بيزگه نسبتاً كته لطف و مرحمتى دېب بيله من و وزيرلىگ نینگ فكرىگه تئنالردېمن!!

او ينه نيمه دير دېماقچى اېدى كه، ميرزا پيغم چتک اۋته چتکلىك بيلن اونىنگ سۆزىنى بۇلىپ:

- بیز، حرمتلی رییس صاحب نینگ ریاستیمیزگه تعیین بؤلشیرینی اؤزیمیزگه یخشی فال آلهمیز. خدا خواهلسه اېندی ریاستیمیز جوده یخشی ریاست بؤلهدی! دېدی.

مدیر چتاق بېگ ینه اورتاغیدن مهارت بیلن نوبتنی آلیب، یاشی رییس دن انچه کته لیگی گه قره مه ی:

- رییس صاحب، سیز بیزنینگ آته میزسیز، بابهمیزسیز!! نیمه ایکه دېسنگیز یا بویورسنگیز، بیز فرزندلرینگیز قلدېک خدمته تیارمیز و جان و دل بیلن بجره میز! دېدی.

او، ینه شونده ی آله نیمه لرنی آیتماقچی اېدی، بیراق میرزا پیغمچتک اوندن سؤزنی تېزده یولیب آلیب، اغزیدن کېلگن مقتاولرنی ینگى رییس گه آیتدی و بیر نیمه لر قیلیب، حتا وزیرلیکدن کېلگن باشلیغ نی هم چیرایلی مقتب قویدی!!

خلص، بو ایکله آدم نوبت مه- نوبت آلدینگی رییس گه ینگى کېلگنیده آیتگن سؤزلری همده وزیرلیک باشلیغى اېسله گن اوصافنى بیر نېچه برابر اشیریب، بورتتیریب گېردیلر و کېچه و کوندوز او کیشى نینگ خدمتیده بؤلهمیز دېب، وعده بېردیلر.

مقتاۋ كىم گە ياقمىدى دېسىز! ینگى ريس
برچە مقتاۋلرنى جودە مەمنونىت بىلەن اېشىتىپ،
ھەر آن لېلرى ایلجەيىپ، ايتىدن راضىلىك و
قوانچ بېلگى لرى سېزىلىپ تورردى.

شوندە قىلىپ، ینگى ريس اۋز اۋرىنى
اېگەلدى و مەمانلر اېسە جۇن بېتىدىلر. ريس
نىنگ دفتىرى، مەدر چتاق بېگ و مىرزا پىغم
چتک باشچىلىگىدە بىر عەدە اېرکک- عىال
كارمەندلر بىلەن گوجوم بۇلىپ، رىاستە ايش
تقرىباً تعطىل اېدى. چونكە برچە كارمەندلر
بىرىن- كېتىن ريس نى ینگى وظيفە بىلەن
تېرىكلەپ، بىر- ايكى اغىز او- بو نرسە نى اۋز
فكرلىگە يەشە اونگە ايترايدىلر.

مەدر چتاق بېگ بىلەن مىرزا پىغم چتک
اتاقلىرىدە ایلگىرىدە اسرەب قۇيگەن و حالىگچە
بىر نېچە ريس گە اھدا قىلىنگەن گل چمىرلىرىنى
اېلىپ كېلىپ، ريس نىنگ مەين بۇيىنى لىق
تۇلدىلر و شونىگدېك، باشقە بىر نېچە مەدر-
پودىرلر ھەم مەزلرى اوستىدە گى پلاستىك، كاغذ
و لىتەن يىسلگەن سۇنئى گىللىرىنى گىلدانلرى بىلەن
كېلتىرىپ، ريس نى تېرىكلەيدىلر!

رىاستىمىز ايكىنچى و اوچىنچى كۈن ھەم
اوزاق- يقىندەن كېلىپ، ريس نى تېرىكلەيدىگەن

قوم- قرینداشلر و دؤستلری بیلن گوجوم اېدی. قاله بېرسه، رییس نینگ مبابیلی و مېزی اوستیده- گی ایکله تېلفون تینیم سیز جیرینگلب تورردی و رییس اؤته حوصله مندلیک و قووانچ بیلن قوتلاولرگه جواب بېرر اېدی.

اوچینچی کون رسمی وقت توگش پیتیده، رییس برچه کارمندلرنی اېرته ساعت اؤن ده ییغیلیش سالونینگه دعوت اېتدی و همکارلر بیلن سؤزلب، بؤله جک ینگى ایشلر و ریجهلر حقیده صحبت اؤتكزیشی نی خبر بېردی.

اېرته ساعت تام اؤن ده رییس، اؤرین باسری، مدیرلر و بیر نېچه کارمندلر بېلگی لنگن یېرده ییغیلدیک. بیراق حالی کارمندلر نینگ قریب یرمی کېلمه ی، ایریملری اېسه سالانه- سالانه، بیرین- کېتین کېلماقده اېدیله. بو جریان یریم ساعتدن کؤپراققه چؤزیلدى!

رییس نینگ اېتى، اوشبو وضعیتدن ناراضلیگی نی بیلدیریب تورگن اېدی. بیراق، بیرینچی اوچره شوونی نظرده توتیب، نیمه بؤلسه هم تیشنى تیشگه باسیب، زؤرغه چیده ب اؤلتیرگن اېدی!

باریب- باریب کارمندلر کؤپلیگی باعث، سالونده گی چوکیلر هم یېتمه ی، بیر عدهلر، حتا

عياللردن هم آياق اوستيگه توريب قالديلر.
آرتيقيچه كېلتيريلگن چوكيلر هم يېتمه دى. لېكن
شونگه قره مەي، برچە كارمندلر ينگى ريس نينگ
ينگى سۆزلرى، اينىقسە ينگى ريجەلر و بۆلە-
جك ايشلرنى اېشيتماق اوچون مراق بيلن يىغين
گە كېلگن اېديلر.

نهایت، برچە كارمندلر دپيرلى كېلىپ بۆلدى
و بير قنچە كيشيلرنينگ تۇختب قالگنى گە قرە-
مەي، ريس پس و باسيق سېس بيلن سېكىن
سۆزگە باشلەدى. ريس بيرينچيدن اۆز
تحصيلاتى و فعاليتلرى حقيده قيسقە سۆزلب،
شونده ي مهم اداره و عاليجناب كارمندلر بيلن
همكار بۆلگنيدن اۆز خرسندچىلىگى نى
بيلدىردى.

او بيرآز مقدمە تېرگندن سۆنگ، بۆلەجك
ايشلر، اۆزى نينگ ريجەلرى و اينىقسە بو ايكى-
اوچ كونده ايشخانه دن آلگن فكرلريگە اؤتدى.
شونده، سالونده گى برچە آدملىر بير بۆلك قولاق
و كۆز بۆلىپ، بار دقت و توجه لرینی آيتيله-
ديگن سۆزلرگە قرەتديلر!

ريس جدى طرزده بيرينچيدن مجلس اۆز
وقتیده دایر بۆلمگنى، همه گە چوكى يېتمە گنى و

اشتراكچىلار مجلسىگە اعتناسىز بۇلىپ،
 كېچىكىپ كېلگنلىك لىرىنى تنقىد قىلىپ، دېدى:
 - بوندن بويان ھېچكىم مجلسىگە بىر دىققە-
 چى، ھىتى بىر ئانىە ھىم كېچىكىمەسىن! سالون
 پاكىزە، چوكىلار منظم و اشتراكچىلار سانىگە
 تېنىگ بۇلسىن. بىز مجلسلىرىمىزنى اۋز و قتىدە و
 توزوك اۋتكزە آلمىسك، اوندە ھېچ بىر ايشنى ھىم
 يىخشى بىجرە آلمە يىمىز! اخىر بىرچە تىسمىملار
 مجلسىدە آلىنگىنى نىخات كە سىزلار بىلمە-
 سىنگىزلىر؟! سىنگىزلىر!...

اىكىنچىدىن شو كە ...
 شونده، رىيس نىنگ قۇل تىلفونى جىرىنگىل
 كېتدى!

او، سۈزىنى مجبوراً اوزىپ، تىلفونىگە جواب
 بېرماق اوچون اۋنگ چۈنتىكى، كېين سۇل
 چۈنتىكى، يوقارى، قوئى چۈنتىكى لىرىنى
 آخىرىپ، كاولب، نىھائىت اونى بىكىسى نىنگ
 اىچىدىن تاپىپ، جواب بېردى:

- الو، سلام! تشكر، لطف ايتدىنكىز! ساغ
 بۇلىنگ، سىزدىن ممنونمن! خدا حافظ!
 كېچىرىنگىلار! اىكىنچىدىن شو كە ...

رىيس نىنگ قۇل تىلفونى يەنە جىرىنگىلدەدى!

- الو!... شۇندە رىيس او تامان نىنگ سېسى
نى اېشىتگچ، اۋرىنىدىن بىراز قۇزغىلىپ: سلام،
بلى صاحب! جودە يىخشى، البتە كە كېلەن!
رىيس نىنگ سۈزى توگب، بىزلىرگە يوزلىنىپ:
توبە، ھەنوز توزوك چوكىگە اۋلتىرمىسىدىن
توشدىن كېيىن وزارتگە بارىپ مجلسگە اشتراك
اېتىشىم كېرەك اېمىش! دېب، سۈزىگە شۇندە
دوام بېردى:

- ايكىنچىدىن شو كە، بو رىاستدە ھەر شعبە
اۋز اىستىكى، سلىقە و خواھشى گە كۈرە كاغد
مى، مقوا مى و ... لردە اۋزى ياقىتىرگن بوياق و
خطدە لوحە توزىپ، اېشىككە اۋرنەتەت قۇيگن.
بو قندەى كۈرگىلىك؟! بو ايش مېنگە ھېچ ھەم
ياقمەدى. چونكە بونىنگ اۋزى كارمىندلرنىنگ
فكر و سلىقەلرەىدىكى قندەىدىر ناھماھىنگىلىك و
حتا قرەمە - قرشىلىكنى كۈرستەدى! بىر اۋىلب
كۈرىنگلر! ھماھىنگىلىك و ھەم سلىقەلىك بۆلمە-
گن يېردە، قندەى قىلىپ ايشلر آغە بارىشى
مىمكىن؟! بوندى شرايطدە و بوندى آدملىر بىلن
بىر رىيس قندەى قىلىپ، ايشلىشى مىمكىن-
اخىر؟! بو البتە تۇغرى اېمىس.
قنى، ادارى مىدىر صاحب بار مى؟! دېب
سۈرەدى رىيس.

شونده مدیر چتاق بېگ بیلن میرزا پیغم چتکلر
اداری مدیردن هم تېزراق و چققان راق
اؤرینلریدن توریب، هرایکله سی کؤرستگيچ
برماقلىرىنى ادارى مدیرگه قره تیب:

- هه صاحب، منه دېب، مدیرنى اؤز اؤریندن
توریشگه اونده ب کؤرستدیلر!
شونده رییس مدیرگه:

- مدیر صاحب، مېنینگ مجلسیم یا که
دفتریم گه کېلسنگیز، هر دایم اؤزینگیز بیلن بیر
کتابچه و قلم بؤلشینی اونوتمنگ! بو یروغلرنى
و قیلینه جک ایشلرنى یازیب آلینگ، دېدی. بو
برچه کارمندلر، اینیقسه بؤلیم باشلیغلرگه هم
تېگیشلى، البته. همه قولاغیکه یخشیل ب قویب
آلسین!

خوب دېمک، ادارى مدیریت گه بو یروق شو
که برچه شعبه لر اوچون بیر خیل و بیر اؤلچمده
تخته لوحه چه لر تیارلب، شعبه لر نینگ اتینی
بیر خیل بؤیاق و خطده چیرایلی یازدیریب،
اېشیکلری اوستیگه اؤرن تسین. انه شونده گینه بو
ریاستده هما هنگلیک، هم سلیقه لیک و حتا
هم فکرلیک توغیله دی!!

او، قتیق بیر یوتلیب، تاماغینی صاف قیلیب،
ینه دېدی:

- بو ریاست نینگ عجایباتیدن شونی کۆردیم که، اونینگ ریاست دفتریده میز اوستیگه قۇیله دیگن بیراق و جمهور رییس نینگ عکسی یۇق! نیمه بو ریاست نینگ بیز کارمندلری اوشبو یورت آدملری اېمس میز می؟! بیرار خارجی مهمان کھلیب قالسه، بو دفتر و آدملرینی کۆریب، قیسی یورت نیکی دېب، اؤیله یدی؟! بو اخیر شرمندەلیک-کو! بیراق سیز و عکس سیز دفترده قندهی قیلیب ایشلش ممکن؟! حیران من، نېگه شوندهی سیاسی درجه ده اهمیتی نرسه گه حالیکچه کیشی متوجه بؤلمه گن!

اداری مدیرلیک اېرته نینگ اؤزیده- یاق بو مهم کمچیلیک نی برطرف قیلسین. اخیر کېلگن- کېتگنلر بیزلرنی هم کیم لیگیمیزنی بیلیب قۇیسینلر-ده!

بو یېرده ینه بیر عجب لرنلی نرسه شونی کۆردیم که، بو ریاست نینگ هېچ قندهی لوحه سی یۇق اېکن. و ... شو زهاتی قۇل تېلفونی ینه جیرینگلب، اونینگ سؤزینی اوزدی:

- الو! هه، یخشی می سیزلر، تینچلیک می؟ نیمه، شو حاضر، آ؟! میلی، بؤلیدی بیاره من،

لېکن سیزلرنی یتکزیم، تېزده قیتیب کېلسین،
معطل قیلمنگلر!

کېین رییس، اداری مدیرنی قاشیگه چارلب،
قولاغیگه بیر نیمه لر دېدی و مدیر اېسه یواش
تشقیریکه چیقیب کېتدی!

رییس ینه مجلس اهلیدن عذر سؤره ب،
سؤزیکه دوام بېردی:

- هه، لوحه سیز، نام و نشان سیز اداره
بؤلشی ممکن می؟! بیر اویلب کؤرینگ- چی!
مدیر چتاق بېگ بیلن میرزا پیغم چتکلر
خودی ایلگریدن آیتیب قوییلگن دېک، قوش
آواز بیلن: یوق صاحب، اصلا بؤلشی ممکن
اېمس!! دېب جواب بېردیلر.

رییس ینه سؤزیکه دوام بېریب، دېدی:

- ریاستیمیزنینگ آت و آوازه و ابروسی بار.
مهمانلر یا ایشی توشیب کېلگن- کېتگنلر لوحه-
سیز اعتبارلی کته بیر مؤسسهنی نیمه دېب اویله-
یدیلر؟! شو باعث، ریاستیمیز اوچون 3×1
مترلیک کته و چیرایلی لوحه تیارلنوب، کته
اېشیک نینگ اوستیکه اؤرن تیلسین. بو لوحه
همده ایلگری آیتیلگن شعبه لرنینگ میده لوحه
لری مېن تاماندن سیزلر و ریاست اوچون البته
که بیر ینگیلیک دیر! خدا خواهلسه، بوندن

بويان مراجعین آوارە بۆلمەيدىلر و رياستيميز ھەم
اۋزىگە يەرەشە ات و نشانگە اېگە بۆلەدى!
شوندە ھەمكارلردن بىرى:

- جناب ريس، جودە يىخشي فكر
بيلديردينگيز. لېكن مراجعیننى فقط بىرگىنە كتە
لوحة بيلن بو رياستگچە يېتكەل، كېلتيريش و
اولرنى سرگردانليكدن قوتقریش، مېنىمچە انچه
قىين!

- نيمە اوچون؟ دېب سۆرەدى دراو ريس
سينچكاوليک بيلن.

- چونكە رياستيميز اېشىگى آرقە دەگى
كىچىك يۆلدە. كتە يۆلدن كېلەديگن لرنينگ
كۆز اۋنگيدە بۆلمەيدى- دە!
- اونده نيمە قىليش كېرەك؟

- مېنىمچە، كميدە يەنە تۆرتتە $1 \times 0/5$
مترليک لوحة كېرەك!

- نېگە اېندى مونچە كۆپ؟!
- چونكە آدمەرگە رياستيميزنينگ كتە اېشىگى
گچە اۋز يونەليش لرينى تاپيش اوچون لوحەلر
ياردەم بېرەدى. يعنى ايكي تە سيني كتە يۆلدەگى
شرق و غربدەگى چەارراھە دە اۋرتىب، اولردە
تير بيلن جنوب تامان كېلەديگن يۆلنى
كۆرسيتيش كېرەك!

- قالگن ايکيتە سىنى - چى؟!
- اولرنى ھم جنوب تامان كېلگن يۇل بىلن
كتە اېشىك آلدىدن اۋتگن يۇل نىنگ كېسىمىدە
اۋنگ و سۇل چھارراھە لرنى كۇرسىتېب قۇيىش
كېرەك!

- آفرىن، جودە يىخشى فېكر! مېن شونداق
اۋتكىر ذھنلى ھمكارىم بارلىگىدن كۇپ خرسند
و ممنون من. «قطاردە نارىنگ بۇلسە، يوكىنگ
يېردە قالمس» دېگن دانا خلقىمىزنىنگ سۇزى
چىن دىر!

شوندە مدير چتاق بېگ و مىرزا پىغم چتک
اۋتە چابکلىک بىلن رىيس نىنگ سۇزىگە
قۇشلىب، نىمە دىر ایتماقچى بۇلگنلىرىدە،
رىيس اولرنى قۇل ايماسى بىلن سكوت گە
چارلب، وقت بېرمەي، دېدى:

باشقە ایتەدىگن سۇزىم شو كە، رىاستىمىز
بىر علمى اداره. شو باعث، ھر بىر بۇلىمىنىنگ
اتاقىدە تخته، تباشىر، تخته پاك، اشارە چۇبى،
خطكش و ... بۇلىشى شرط. لېكن حىران من،
نىمە اوچون شوندەي مھم و كېرەكلى نرسە گە
حالىگچە كىشى اعتبار بېرمەگن؟! اخىر، آدملىر
برچە نرسەنى فقط ياددن و آغزەكى طرزەدە بحث
و فحوص قىلە آلمەيدىلر - كو!

شۈندە، يانئىمدەگى ئۆلتىرگەن ھەمكارىم ئاقاي «جىدى» چىدىمى نى قۇلدىن بېرىپ، گۈدە سىنى مېن تامان يىقىنراق قىلىپ، قولايغىمگە جىدى طرزىدە:

- بو نرسە لىرنىنگ قىسى بىرى اساسى دىر. اپندى رىيس قىچان رىاستىمىزنىنگ اصل ايشلىرى ھقىدە سۆزلەر اپكەن؟! دېدى.

- جىدى صاحب، جىم تۇرىپ، بو عىجاب يىنگىلىك لىرنى اېشىتىنگ! فەكرىمچە ھالى يىنە يىنگىلىكلەر كۆپ!! دېدىم.

شۇ پىتدە رىيس نىنگ تېلفونى يىنە جىرىنگەل كېتدى.

- الو!... كېين رىيس بىزلىرگە قىرەب دېدى:

- بو تېلفون ھەم عىجب نرسە. اوچىرسىنگ، بىرەر مەھم ايش وزارتدن يا اويدن چىقىپ قالسى قىندە بۆلەدى. اوچىرمەسىنگ، قۇنىغىراق بۆلىپ ايشنى اخلال قىلەدى! خۇب مىلى، نە چارە، ھەرحالەدە فايدەلى نرسە! عىن پىتدە، ھەمكارلىرىمىزدن بىر عىيال و ايكى اپىركك ھەم باشلىرىنى قۇيى اپگىپ، بىر قۇللىرىدە تېلفون بىر قۇللىرىنى ھەم اغىزلىرىگە تۇتىپ، قۇل تېلفونلىرىدە سۆزلىب ئۆلتىرگەن اپدىلەر و ئۆنگە يانئىمدەگى

همکاریم هم غضب بیلن تیلفونی نینگ تاووشی
نی اوچیریپ قۇیدی !!

كېين، رییس سۇزیگه شوندهی دوام بېردی:
- باشقه شو كه ریاست بناسیگه كیریش
اوچون شمال و جنوب تامانده ایکی اېشیک و
یؤل بار اېکن. منه قتیق قیش و همه یپر موزلگن.
اېندی ساغلام عقل حکمی گه كؤره، قیشده
جنوب تاماندهگی اېشیک و یاز ده اېسه شمال
تاماندهگی اېشیکدن کیردی- چیقدی بؤلسه،
مېنیمچه یخشی و قولهی بؤلهدی. اېندی حیران
من، نېگه حالیکچه بیرارته نینگ عقلیگه شو
نرسه یېتمه گن و شو ابتکار و ینگلیککه قؤل
اورمه ی، برچه لرینگیز کؤزلرینگیز باغلنگندېک،
فقط بیر یؤلدن کېلیب- کېتیب یوریپ سیزلر؟! !!
شو کوندن باشلب، شمال تاماندهگی اېشیکنی
بېرکیتیب، جنوب (آفتاب رخ) تاماندن کیردی-
چیقدی قیلینسین!

شونده مدیر چتاق بېگ اۋزینی تۋخته ته آلمه-
ی، تېزده سۇزنی یؤلپ آگندهی قیلیب:
- حرمتلی رییس صاحب جنابلری، عجایب
داهیانه فکر بېردینگیز! بوندهی فکرلر فقط
سیزدېک داهی بیلیمدان کیشیدن چیقیشی
ممکن. مینگته کلپنگ، بیرته بیلیمدان کیشی

نينگ قربانی بؤلسين! خلقيميز «بير باش مينگ
باشنی ييغاله دی، مينگ باش بير باشنی ييغالمه-
یدی» دېگنلری عين حقيقت! منه او کون
عيال لردن بيري و ينه کېکسه ابرکک لردن بيري
موزده آياغلری ته ييب، کپتیب، ييقيديلر. بيري
نينگ قؤلې و ايکينچي سينينگ آياغی چيقدی!
خداگه مينگ قتله شکر که سيز دېک دانا و ذهني
اؤتکیر قوتقروچيني بيزگه ييباردی. انشاءالله که
باشقه قالگن بيز کارمندلر شونده ی فلاکتدن
قوتيليب، قؤل-آياقلری امان قاله دی!

ريس اېسه مدير چتاق بېگ نينگ مقتا و
سؤزلری همده اؤزی بيلديرگن عجايب فکريدن
جوده اچيليب کپتیب:

- قؤل بيلن يېچيله ديگن چيگين ني نېگه
اېندی تيش بيلن آچيش کېره ک! دېدی او
غرورلينيپ!

مجلس تاباره قيزغين توس آليب، آدملر
خودی بير کمیدی تمثيلي پارچه ني تماشا
قيليب اؤلتيرگندېک، دقت و اعتبار بيلن ريس و
باشقه لرنينگ سؤزلريني اېشيتيب اؤلتيرگن
اېديلر. بيراق، بير عده «چيزفهم» آدملر، جمله
دن آقاي «جدي» اچينيب، ايريملری هم
زيرکيب، نيمه قيليشلريني بيلمه ی، اؤلتيرگن

اېدیلر. هر حالده، کؤپلر اساساً ریاستیمیز ایشلری و کارمندلرنی تأمینلاوچی ریجهلر و سؤزلرنی ینگى رییس آغزیدن کوتیپ توریب، اونینگ بؤلمغور سؤزلرینی مجبوراً اېشیتیب اؤلتیرگن اېدیلر!

رییس شو قیسقه مدتده ینه بیر- ایکی تېلفون قۇنغیراغیگه جواب بېردی و اینیقسه ایکیچی- سیگه اؤرنیدن توریب، اؤته خوشامدگؤیلیک و تعظیملر بیلن جواب بېردی.

بونى قرهنگ که، رییس اؤرنیدن تورگنده مدیر چتاق بېگ بیلن میرزا پیغم چتک هم اؤرنلریدن توریب، قۇللرینی قاووشتیریپ، رییس دن کؤز اوزمهى تورگن اېدیلر!

رییس تېلفوندهگى سؤزینی توگه تیب، اؤز اؤرنیگه اؤلتیردی و رومالچه سینی چؤنتگیدن چیقریب، پېشانه تېرى همده بورنینی آریتدی و بیر یوتلیب، تاماغینی صافلب ینه سؤزگه باشله- دی:

- کؤریشیمچه، یوقاری و قویى دهلیزلرینینگ دېوارلری بؤم- بؤش اېکن. شوندهى علمى اداره نینگ دهلیزلریگه کیرگن آدملر یخشی تأثیرات آلیشلری اوچون تورلى نقشهلر، چارتلر، رسملر و منظرهلر بیلن بېزه تیلیشى کېرهک. شونده، هم

مەھمانلار ۋە ھەم ئۆزىمىزدە ذوق ۋە شوق ئويغانە-
دى! نىمە دېيىسىزلىرى؟!

بىرچە دىن ئايلىرى مەدەر چىتاق بېگ بىلەن مىرزا
پىغەم چىتەك بىر ئاۋاز بىلەن:

- ھە، جودە يىخسى بۆلەدى! عىجابى فەر!!

رىيس ىنە ئايلىجەيىپ، دېدى:

- دىلىزدە، ئىنىقسە كىرىش ئېشىك ىقىنىدە

بىر تىختە تورلى اعلانلار اوچون ئۆرنە تىلىشى

كېرەك. بوندن بويان، پىادە ۋە خىدمەتچىلەر ئاتاق

مە- ئاتاق يورىپ، كارمەندلەرنى بىرەر بويىروق يا كە

خىردىن آگاہ قىلىپ يورمىسىنلار. بىلكە ھەرقەندەي

اطلاعىە يا خىر كاغىزگە چىرايلى خىط بىلەن

يازىپ، انە شو اعلانلار تىختە سىگە ئۆرنە تىلىپ،

قۇيىلىسىن، تمام! آدمەر ئېرتەلب ئىشگە كېلىگەندە

ھەمدە تەعطىل پىتى كېتەياتىگەنلىرىدە، البتە كە

اعلانلار تىختەسىگە نىظر تىشەپ، ئۆزلىرىنى

آگاہلىتىرىش لىرى شىرط!

شوندە مەدەر چىتاق بېگ باشچىلىگىدە بىر

نىچە آدمەن: جودە يىخسى فەر، بارك الله، خدا

سىزگە قوت بېرىسىن! دېگەن مەقتاۋ ۋە ئالقىش

سۆزلەر ارەلىش- قورەلىش ئېشىتىلدى.

رییس بو آلقیش و مقتاولرنی اېشیتیب، بو گل (دفعه) عجایب بیر نرسه نی آیتیب، برچه نی لال قالدیردی:

- عزیز همکارلر، آدملر کسل بؤلیم یا قنده- ی دیر ایش تاپیلگنده رخصت آیشلری اوچون «رقعه» یازیش و ییباریشنی هېچ هم یاقتیرمه- یمن! ایشانینگ، مېن بوتون عمریم بوی مکتب، فاکولته یا ماموریتلریم ده حتا غیرحاضر بؤلسم هم هېچ قچان رقعہ یازمه گن من. بو نرسه گه حساسیتیم بار! حالی هم یاقتیرمه یمن، ایشانینگلر! شو باعث، بوندن بویان رخصت آیش اوچون هرکیم مخصوص بیر فورمه نی تؤولدیریشی کپره ک. اونده رخصت آلووچی نینگ شهرتی، رخصت آیش سببی، رخصت مدتی، تاریخلری، تېلفون نمره سی، آدرسی و باشقه نرسه لر یازیلیشی کپره ک. فورمه نی شخص نینگ اؤزی تؤولدیریب، امضاء قیلیشی شرط. کپین اونی بؤلیم باشلیغی تصدیق لب، اداری مدیر امضاء سی آرقه لی مېنگه کپلتر سینلر. انه شونده گینه، مېن اؤز فکریمنی بیلدیریب، امضاء قیله من!!

شو پیتده شوخ طبع همکارلریمیزدن بیرى دوستدن سؤره دی:

- جناب رىيس صاحب، «گپ آغزىنىڭىزدە گل گلابگە آيلنسۇن!» اگر بىرارتە اويىدە توستىدىن كىسل بۇلىپ قالىپ، ايشىگە كېلالمەي قالسە- چى؟!

رىيس بو كوتىلمەگن عجايپ سۇراقىدىن اصلا چۈچىمەي، جودە ساوق قانلىك بىلن:
- بوندى بېوقت كىسل بۇلگن آدم نىخات كە بىر كۈن آلدىن تىندە آز- ماز ايسىتمە، ورجە يا كە قندەي دىر بى تابلېكىنى سېزمسە! ايسىق جان، البته كە سېزىشى كېرەك! عكس حالده تىرىك جان دېمىسە ھەم بۇلەدى- كو!! دېدى.
شۈندە قرەنگ كە، مەدىر چىتاق بېگ چىققانلىك بىلن:

- ھە، تۈپە- تۈغرى آيتەسىز، دېب رىيس نىنگ سۇزىنى تصدىقلىق قۇيدى!
- بىركاللا ۋەتكىر زھنلى كىشى گە! بوندىي آدم آلدىندىن قندەي بۇلمىسۇن كىسللىگىنى بىراز بشارت قىلىپ، فورمەنى تۇلدىرىپ، تاپشۇرسۇن!!

بو عجايپ سۇزلىرىنى اېشىتىگن سالوندى- گىلر نىنگ ايرىملرى چىندىن ھەم ۋزلىرىنى تۇختە- تە المەي، استە پىرخ اېتىپ كولىپ، زۇرغە ۋزلىرىنى توتىپ توردىلر.

رییس ینە آیتدی:

- مېن بیرگه لیکده و برچه نینگ نظری بیلن
ایشلشنی یاقیتیره من. «مصلحتلی تۆن، تار
کېلمس» دېگن نقل بار. شو اوچون، بونینگ
بیردن- بیر یۆلی چیرایلی مجلس و جلسه لرنی
هردایم دایر قیلش دیر. هرقله مجلس نینگ
کۆپی نی ضرری یۆق، لېکن هفته ده بیرکون
تۆپلنېب، عمومی جلسه قیلسک یخشی بۆله دی
دېب، اویله ی من! ایستگن پیتده فوق العاده
جلسه لر هم قیلیشیمیز ممکن. اخیر بو نرسه اۆز
قۆلیمیزگه- کو! نیمه دېسیز لر؟!

شونده برچه دن آلدین میرزا پیغم چتک رییس
نینگ سۆزینی تصدیق لب: رییس صاحب، بیر
گپ ایتینگیز گل ایتینگیز! «یکه آتنی چنگی
چیقمس» دېگن اولوسیمیز نینگ حکمتلی
سوزیگه ماس گپنی ایتینگیز. سیز مجلس آلیب،
چقیرینگ، باشقه لر آیاغی بیلن کېلسه، بیز
باشیمیز بیلن کېله میز! مجلس نینگ قربانی بۆله-
ی!! خدا مجلسلرنی هېچ قچان کم قیلمه سین!!
مدیر چتاق بېگ هم میرزا پیغم چتک دن
کېین قالمسلیک اوچون تۆغری آیته سیز جناب
رییس، «بیر قرغه بیلن قیش کېلمس!» دېگن لر
دانا خلقیمیز!! دېدی.

همه ميز مدير چتاق بېگ نينگ بو عجايب و ناۋرين كېلتيرگن مقاليدن كولگيميز توتيب، اۋزيميزنى زۋرغه سقلب توردىك.

بيلمه دىك، ريس هم بو نرسه نى سېزدى مى يۇق مى، او سۋزيگه دوام اېتدى:
- هه، چيندن جلسه لرنينگ آجنداسى، آلينگن تصميملر و قيلينگن فيصله و قرارلرنى يازيش اوچون مخصوص مجلس كتابى همده چققان و تېزقلم بير منشى هم كېرهك! ادارى مديرليك بو نرسه گه توجه قيلسين!

كېين ريس دېدى:

- هه، ينه بير مهم گپ! قه پېرگه بارسنگيز میده- كته اداره لرنينگ اېشىگى آلدیده بير قراول خانه و قراوللر بار. كېلگن- كېتگن آدملىرىت و راجستر بۇلىب، او ياق- بو ياغى تېكشىريلىب، تلاشى بۇله دى. حيران من، نېگه اېندى بيزنينگ اداره ميزده هم شونده ي ايش بۇلمسين؟! نيمه باشقه اداره لر بيز بيلن فرقى بار مى؟ يا «اولر نينگ جاني جان، بيزلر نيكى بايىمجان» مى!!

شونده ميرزا پيغم چتك اۋته تېزلىك بيلن ريس نينگ سۋزيگه قۇشىمچه قىلدى:

- ريس صاحب تۆپە-تۇغرى آيتەسىز. بو
يېردن خدا دور قىلسين، اگر خدا ناخواسته بيرار
انتحارى- مينتھارى كېلىپ قالىپ، بو يېردە
بيرار وىسل قىلسە، نېمە بۇلىشىنى خدا بىلەدى!!
شۇندە بير نېچە كىشىلر، اينىقسە عياللر اۋتە
تشوش بىلن:

- اغزىنگىزنى بخير آچىنگ! نېمە بلا بۇلدى
سىزنى، يىخشى نيت قىلسىنگىز بۇلمەيدى مى؟
دېب، اونگە اعتراض بىلدىرىپ، آه تېنگرىم،
بىزلرنى اۋز پناھىنگدە اسرە! دېدىلر.
ريس اولرنى سكوتگە چارلب دېدى:

- مېن بو رياست نىنگ خوف سىزلىگى و
سىز عزيز همكارلر نىنگ حيات و
تىنچلىگىنگىزنى اۋىلب، بو نرسەنى آيتەمن. شو
اوچون، كىرىش اېشىك نىنگ يانيدە ايكىنچى
قېت گە چىقىش زىنە نىنگ تگىدە، ياغاچ تخته-
لردن قراول خانە قورىلسين. بونى مېندن اوشبو
رياستگە بير اېسدەلىك صفتيدە قبول قىلىنگلر!
ريس سۆزى نىنگ دوام بېرىپ، دېدى:

- سۆزلىسك، سۆز و موضوعلر كۆپ. بو
كونگى مجلسدە كېرەك بۇلگن اېنگ مېم
ىنگىلىكلر آيتىلدى! شونچەسى يېترلى دىر. اېندى
سىز همكارلردە، مېن ايتگن ىنگىلىكلر حقيدە يا

که باشقه نرسه لر اوچون بيرار فکر، پيشنهاده يا سؤراق بؤلسه، قولاغيم سيزلرگه، اېشيتيش گه تيارمن، مرحمت!

شونده، اېنگ کېکسه همکارلر يميزدن بيرى کوتيلمگنده اؤرنيدن توريب، قلتيراق تاووش بيلن دېدى:

- جناب رييس صاحب، خوش کېليب سيز! برچه ايشلر خدا خواهلسه يخشى بؤلهدى، ايشانينگ! حاضرچه بيزگه باشقه هېچ نرسه کپرهک اېمس. فقط سيزدن جدى بير خواهشيميز بار.

شونده رييس درآو شاشيلىب، بو جدى نرسه نيمه دير؟ دېب سؤرهدى.

- جدى و ضرور نرسه شو که، تشنابلر يميز نينگ وضعى جوده يامان. اولرنى تازه لاش و فعال قيليشگه توجه نگيزنى ايسته يمن! سيزنى خدا بيزگه يېتکزدى. سيزنينگ برکتينگيزدن بيز هم راحتينى کؤره يلىک دېيمن، والسلام!

شونده مجلس اهلى نينگ ايچيگه خودى اؤت توشگندېک جنبش گه کېليب، برچه لر بير آواز بيلن بو عجايب ايستک و پيشنهادنى تصديقلب، رييس گه بار- بار تا کيدله ديلىر و شو بيلن تورموش نينگ ايسيق- ساووغى و کؤپلب

خيل مه- خيل رييس لرنی کڙرگن کپکسه
همکاریمیزنینگ اوشبو عجایب ایستگی مجلس
گه یكون یسه دی!!

کابل- حوت 1385

• ئۆزىڭىز ترەسىز!

مىرزا اكە سفرگە كېتماقچى بۇلىپ، بالەلرىنى
چقىرىپ، اولردن:
- سەردن قىتىشە، سىزلىرگە نىمە ساوغات
كېلتىرەي؟ دېپ سۇرەبدى.
بالە لر و عىالى بىر آواز بىلن: بىزلىرگە «ترە»
كېلتىرىڭ! دېپ ايتىدىلر.
شوندە مىرزا اكە اېڭ كىچىك كېنچە تاى
اۋغىلچە سىنى اېركە لىتې:
- قۇزىچاغىم، سىزگە نىمە كېلتىرەي؟ دېپ
سۇرەبدى.
اۋغىلچە سى شىرىن و ياقىملى سېس بىلن:

- آتە جان، بيزگە ساغ- سلامت بخير باريب
كېلسنڭىز،
اۋزىنڭىز «ترە» سىز، دېدى!!

• تېزىك نېگە مونچە قىمت؟!

اولكە مىزدە ايچكى اوروشلر پىتلىرىدە، ھەم
دولت و ھەم مىخالفىلر (مىجاھدىلر) صىفىلىرىدە
جودە كۆپ قوماندان و قوماندانچەلر خودى
مامە قىلدىراق بۆلگەن پىتدە قۇزى قارنىلر
بىردىن بىر چىققىنىدىك، تاپىلە بېردى.
بولىنىگ سانى «تفلى سىنگ، اوستىگە توشە
دىگەن» درجەدە كۆپ اېدى!
شەھەر، مىھلە و قىشلاق او ياققە تورسىن،
حتى ھەر كۆچە و پىسكۆچە نىنگ اۋزى گە يىرەشە
مىدە يا كتە، كوچلى يا كوچسىز قوماندان و
قوماندانچە لرى بار اېدى!

بیر کونی قوماندانلردن پیری بازارگه یاقیلغی
(سؤخت) موادی ساتیب آلیش اوچون اؤتین،
بُته و تیزک ساتیله دیگن بیرگه باریب، تیزک
ساتیب اؤلتیرگن، عمرینی کؤریب بؤلگن بیر
چال دن سؤره بدی:

- آته، بیر قاپ تیزک نینگ نرخى قنچه؟
- باله م، بیر قاپی ... روپه (افغانی)!
- نېگه اېندی بیر قاپ تیزک مونچه
قیمت؟!

شونده چال کویینیب، حسرت بیلن:
- ای باله م، تیزک تېروچی قالدی می، همه-
سی اؤز کسبینی تشلب، باریب قوماندان
بؤلدى- کو، دېب جواب بېرىدى!!

• بى پەرلەر!

مىرزا اكە نىنگ بېش تە بىر - بىرىدن شۇخ،
بېباش و شىطان، قەد و نىم قەد اۋغىل - قىزلىرى
بار اېدى. بولر «كۆزنى اۋيىب، قۇلگە بېرەدىگن»
درجە دە شۇخ، بوزمە كار و توپالانچى اېدىلر.
مىرزا اكە نىنگ محترمه عيالى بالەلرى نىنگ
بېباشلىك لرىدن جانى بۇغزىگە يېتىپ، بىر كۈنى
اېرىگە غۇبىلىپ:

- آتە سى، بو بالە لرىنگىز ھەم خودى
اۋزىنگىزگە اۋخىش، زۇم، گپ المىس و گپ
اېشىتمىس! بو جوانمىرگ بۇلمە گور چورپە

لرینگیزدن بېزار بۇلیب، قیسی کون باشیمنی
آلیب کېته من! دېدی.

- هه، هه، خاتین ینه نیمه بۇلدى؟ كېچه سی
آغیر اوخلب، بو کون چپ تاماندن توردينگيز
می دېمن؟!

- جیم بۇلینگ، گورگه مونچه بېمعنی گپ!
یېر یوتسین! مېن بیلن هزل قیلینگ. هزلینگیزگه
هم، ... چورپه لرینگیزگه هم، اولرگه قۇشېب
اۋزینگیزگه هم برداشیم قالمه دی! و..ی،
و..ا...خ باشیم لوقیلب، یاریله دی دېدی!!
- توزوک راق گپیرینگ، نیمه دېماقچی سیز،
اۋزی؟!

- منه شو جوانمرگ بۇلمه گورلرنی آیته من-
ده!

- نیمه بۇلیبدی؟ آیتینگ- چی!
- اخیر سیز هم آته سیز، ابرکک من دېب
یوریب سیز، ا.

- «شف... شف دېگونچه شفتالو دېسنگیز»
بۇلمه یدی می! ابرته دن بیرى تیشی توشگن کُپک
کمپیرلردېک، گپینگیزنی چینه ی سیز، لېکن نیمه
دېگینگیز معلوم اېمس!!

- اېندی مېن کمپیر بۇلديم می! اوندن کؤره
آته بۇلینگ، ابرکک بۇلینگ، بو شوم باله

لرينگيزنی بيرار نصيحت- وصيت قيليب،
يؤلگه ساليب آدم قيلينگ!!
ميرزا اکه، گپ نازک بيرلرگه بارمسلينگی
اوچون لحنينی انچه يومشتيب (نرم قيليب):
- کؤپ يخشی آنه سی، تشویش قيلمنگ.
مېن البته که اولرگه گيره من و يخشيلب
نصيحت قيله من، دېدی.

کېچقرون دسترخوان تېگره گیده برچه عايله
اعضاسی تؤولنېب، جمع الجمع بؤولب، غذا
يېدیلر. طعام توگب، دسترخوان ييغیلگندن
سؤنگ، ميرزا اکه باله لرنی تؤولب، يوره ک
تگیدن نصيحت قيليشگه باشلب، دېدی:

- باله جانلریم! آدابلی، عقللی و معقول
بؤولينگلر. اويده توپالان و شوخلیک قيلمنگلر.
آنه جانلرينگيزنی قيينب، آزار بيرمنگلر. آدملر،
حيوانلر و حتی که چومالیکه هم آزار يېتکزمنگلر.
هېچکیم نی سؤکمنگ و اورمنگلر! عکس حالده
آدملرينگ کؤزيگه يامان کؤرونېب، اولرنينگ
ملامت و قرغیشی گه دچار بؤلەسيزلر. اپنگ
يامانی شو که مردم شوخ و آدابسیز باله لرنی «بی
پدر!» یا که «پدرلعت!» اپکن، دېدیلر!!
شونده باله لردن بيری آته سيدن:

- آتہ جان، «بی پدر» بالہ قندہی بؤلہدی؟
دېب، سؤرهبدی.

میرزا اکہ بیرآز اؤیلېب، دېبدی: بیر «بی پدر»
بالہ شو کہ آتہ سی اؤلیب یتیم قالہدی؛ ینہ «بی-
پدر» او کہ دنیاگہ کېلہدی، لېکن آتہ سی معلوم
اېمس!؛ باشقہ شو کہ، شوخ و بوزمہ کار بالہ-
لرنی ہم آدملر «بی پدر» دېدیلر؛ اوروشقاق،
اینجیق و ہمہنی سؤکہدیگن بالہنی ہم «بی پدر»
دېدیلر؛ ینہ مکتب بارمہی، درس اؤقیمہی،
کؤچہ- کؤیلردہ دہیدیب، یورہدیگن بالہلرنی
ہم مردم کؤپینچہ «بی پدر» اېکن دېبدی؛ خلص
کتہلرگہ سلام بېرمہی، قریلرنی حرمت قیلمہی،
گپ آلمس، قؤلی اېگری اؤغری بالہلرنی ہم
برچہلر «بی پدر» دېدیلر!

شوندہ بالہلر جیم- جیت آتہلرنینگ
سؤزلرینی یخشی اېشیتیب تورگن بیر پیتدہ،
میرزا اکہ نینگ اېنگ کیچیک کېنجہتای اؤغلی
کوتیلمہ گندہ آتہسیگہ قرہب شوندہی سوال
بېریدی:

- آتہ جان، اېندی بیزلر قیسی «بی پدر» لردن
بیز!!

• انسان ارزىشى!

بىر پىتلر بىر قىشلاق يا حتا بىر كىچىكراق شەھردە قاتل ھادىئە سى يوز بېرىپ، بىرار كىشى ئۆلدۈرىلسە بوتون قىشلاق و شەھەر لىزە گە توشىپ، بىرچە آدملىر تشوئىش و قورقوۋ گە توشىردى.

آدملىرىنىڭ تشوئىش و اضطرابىگە اىكى مەھم دىل بار اېدى:

بىرى، آدم ئۆلدۈرىش ئۆتە آغىر جىنايت و گىناھ صىفىتىدە كىم دىن - كىم يوز بېرە دىگىن واقىئە اېدى؛ اىكىنچى، شۇنداق مشئوم واقىئە يوز بېرگىن منطىقە نىنگ دولت عملدارلىرىنى قۇيلىرى توققۇندېك بۇلىپ، اولرگە خدا بېرىدى! چۈنكە، ھۆكۈمەت قاتلىنى تاپىش اوچون «ئۇغرى بىرتە، گىماندە مىنگ تە» دېگىن مىقالگە كۆرە واقىئە يوز

بېرگن اۋشە قىشلاق و محله آدملىرىنى تۇپ-
تۇپ قىلىپ، حكومتگە جلب اپتېب، تېكشىرو و
تېرگاۋ (تحقيق و استنتاج) بهانه سىگە اولرنى
امكانى بارىچە ساغردىلر!

خلص آدم اۋلدىرىش هم اينچلى و هم
حيرتلىرلى واقعه صفتيده برچه نى قورقوۋگە
تشلب، بير آدم قنداق اۋلدىرىلىشى ممكن دېگن
تورلى سۇراقلر دېنگىزىدە چۇمدىردى!

منه بوگونگە كېلىپ، يىگىرمە- اۋتتىز يىل
قانلى و دهشتلى اوروش و اۋلدىرا- اۋلدىرلر
طفىلى آدملىرىنگ كۈزى قاتىپ، يورهك-
بغيرلرى اززانچه تاش بۇلىپ كېتگن. اپندى بير
آدم اوياققه تورسىن، حتا آدملىرىنگ اۋلىشى
خودى بير نېچه چومالى اياق استى بۇلىپ
اۋلگندېك اهميت سىز و آدملىرىنگ اۋلىش و
اۋلدىرىلىش صحنه سى هم آدملىرگە خودى بير
جنايى فىلمنى مزە قىلىپ، تماشا قىلگندېك
عادى بۇلىپ قالدى!

تورلى پارتلىش نتيجه سىدە اۋنلې كىشى
قربان بۇلگن منطقه بير - ايكى ساعتدن سۇنگ
خودى هېچ نرسە بۇلمە گندېك، عادى حالتگە
ايله نىپ، سوو سىپىلگندېك تىنچىپ قالدى!

بونى قرهنگ كه، ياوز كوچلر اپندى بېچاره
آدملرنى خودى قۇى- اپچكى كى باش كېسه-
ديلر و بولر يېتمه گندېك، حتا ياش اؤسمير باله-
لرگه هم شونداق اينچلى جنائتنى قيلديريپ،
مذكور دهشتلى صحنه دن فيلم هم آليپ، بوتون
جهانگه كؤز- كؤز قيله ديلر!

هه، بيز نينگ اينچلى زمانيميزده آدم
اؤلديريش عادى بير واقعه بؤليپ قاليپ، شونگه
كؤره بونداق واقعه لر حقيده گى خبرلرنى
اېشيتيش هم باشقه عادى خبرلر قطارى
اېشيتيليب كېلماقده! خلص، انسان نينگ جاني
يا حياتى بير پول بؤلگن دېسك، هېچ هم
كولمنگ! ايشانمسنگيز، قوييده گى خبرلرنى
ايلگريلر عادىگينه اېشيتگن بؤلسنگيز هم، اپندى
بير آزدقت بيلن اؤقيب اؤتينگ- چى:
طالبلر ... شهريده اوچ كيشى نى باش
كېسديلر!

يا:

طالبلر نينگ يورشى عاقبتيده 10 كيشى
اؤليپ، 13 كيشى هم يره لنگن، دپيدى اولر نينگ
سخنگويى!

بيراق دولت تامان اولر نينگ بو ادعاسينى رد
اېتيب:

- یۇق، یورشده 5 کیشی اۆلیب، 7 کیشی
یرهلنگن، دېب ایتدی!!
باشقه بیر خبر:

بینالمللی رادیولر نینگ خبر بېرىشلىرىچه،
دولت و ناتو کوچلىرى نینگ قوشمه (مىترک)
عملیاتى نتیجه سیده عادى اھالىدن 21 کیشی
اۆلیب، 32 کیشی هم یرهلنگن! اولر اره سیده
عیاللىر و باله لر هم بار اېکن!

بیراق دولت بو خبرده گى رقىملرنى رد اېتىب،
اۆلگنلر سانىنى 11 کیشی و یرهلنگنلرنى هم 19
کیشی اعلان قىلىپ، واقعەنى اېسه
«بىرتوشونما و چىلىک؟!» و «ىنگلىش?!»
(اشتباھ) دېب ایتدی!

دولت خبرى:

گوجوم بىر بازارده اۆزىنى اۆزى پارتلىتىش
نتیجه سیده 15 کیشی عادى اھالى اۆلیب، 28
کیشی هم یرهلنگن و اؤنتە دۇکان هم كۆيگن!
طالبلىر اوشبو یورشنى اۆز بۇيىنلىرىگە الگنلر!
منە كۆردىنگىز مى؟! هر اىكلە تمان نىنگ
ادعالىرىدە ازمى - كۆپ مى، فقط آدم اۆلگن و
اولر بىر - بىرلىرى نىنگ ادعاسىنى رد اېتىشده،
انسان حیاتى ارزشى اوچون اېمس، بلكە بىر -

بىرلەرى نىىىگ كىچلەرىنى كۆرسىتىش و سىياسى
تەلىغاتنى كۆزدە توتكىلەر، خىلاص!
تەىىگىرى بىرچە انسانلەرنى بونىداق مىشئوم
«اۋىين» لردن اۋز پناھىدە اسرەسىن - دە!

محمد حلیم یارقین 1329 ییلی سرپل شهریده توغیلدی. مکتبى سرپلده و لیسه نى اېسه هرات و کابل دارالمعلمین لریده اؤقیب بیتیردی. او 1354 ییلی کابل پوهنتونی، طبیعی علوم فاکولته سینینگ فیزیک بؤلیمینی توگه تیب، دیپلوم آلدی. او، 1354-75 ییللر دوامیده سرپل و کابل لیسه لری همده جوزجان عالی تحصیلات مؤسسه سیده درس بېردی.

حلیم یارقین قریب (30) ییلدن بېری رادیو، تلویزیون و مطبوعات بیلن همکارلیک قیلیب کېلماقده. اونینگ 10 ته کتاب و رساله و (100) دن آرتیق تورلی علمی مقاله لری اولکه و چېت اېل مطبوعاتیده باسیلیب چیققن. حلیم یارقین (20) دن آرتیق ایچکی و تشقی ملی و خلق ارا علمی کنفرانس و سیمینارلرده فعال قتشگن.

او، علمی ایزلنیشلر بیلن بیرگه بدیعی ایجاد ترماغی، اینیقسه «طنز» ژانریده هم قلم تېره تیب کېلماقده. اونینگ (50) دن آرتیق «طنز» حکایه لری افغانستان و اوزبکستان مطبوعاتیده باسیلیب چیققن و 1386 ییل باشلریده «وکالت دغدغه لری!» ناملی بیرینچی طنزلر تۋپلمی چاپ اېتیلگن.

قۇلىنگىزدە گى «يىنگى رىيس ھىم كېلدى!»
ناملى اوشبو تۇپلم، طنز ترماغىدە گى اونىنگ
ايكىنچى اثرى دىر.

حلىم يارقىن 2007 يىلى، اۋزبېكستاندە
«مشتوم» مجلەسى و «افندى» جريدەسى
تامانىدن اۋتكزىلگن طنزنويسلر مسابقە سىدە
بىرىنچى اۋرىنىنى اlyب، مخصوص جايزە و
تقدیرنامە نى قۇلگە كىرىتگن.